

Anul IV.

Cluj, 1 Ianuarie 1924.

No. 1.

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 400 Lei pe 1 an
Advocați 300 Lei pe 1 an
Magistrați 200 Lei pe 1 an
Un număr simplu 15 Lei
Un număr dublu 25 Lei
Un număr vechiu 20 Lei

Redacția: Strada Băii No. 13. Administrația: Strada Regina Maria No. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adție. Telefon 630.

Colaboratori:

Alexandrescu Traian

Fost Prim-președinte de Tribunal
Avocat din București

Antonescu Mihail

Fost Ministru al Justiției,
Avocat din București.

Bădescu Lazar

Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Balașiu Paul

Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Bartha Ignat

avocat din Cluj

Bolla Romul

Profesor la Universitatea din Cluj

Boldur Vasile

Prim președintele Curții de Apel
din Cernaui

Botez Corneliu

Consilier la Inalta Curte de Casație

Botez M. Ion

Consilier la Curtea de Apel din
București

Dimitriu Vasile

Profesor la Universitatea din Cluj

Docan P. George

Judecător la Trib. Oradea-Mare

Fabius Ștefan

Avocat din Cluj

Halleganu Emil

Profesor la Universitatea din Cluj

Iancu Aurel

Avocat din Lugos

Isac Aurel (senior)

Fost decan al băroului avocaților
din Cluj

Kiss Geza

Avocat din Cluj. Deputat

Mandicewski Erast

Consilier la Inalta Curte de Casație

Mănescu Ion

Președinte de Senat la Curtea de
Apel din Cluj

Mavrodineanu Vladim.

Cons. la Curtea de Apel din Tg-Mureș

Micșa Pompei

Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor

Avocat din Sibiu

Negrea Camil

Profesor la Universitatea din Cluj

Pop Alexandru

Procuror General pe lângă
Curtea de Apel din Cluj

Porușiu Petre

Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan

Prim președintele Trib. Cluj

Radu Iorșu

Profesor la Universitatea din Cluj

Sfetcu Emilian

Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Tolciu Ioachim

Avocat din Cluj

Vasile M. Dimitriu cons. la Curte de Apel din Cluj și **Dr. Șt. Laday** avocat din Cluj, sunt redactorii responsabili ai revistei

SUMARUL:

1. De anul nou de **Profesor Vasile Dimitriu** dela Universitatea din Cluj
2. În anul al patrulea de **Traian Alexandrescu** avocat, fost prim preș. de tribună
3. Decesu' prezumat al dispăruților în cursul războiului de **Profesor Camil Negrea** dela Universitatea din Cluj
4. Când se anulează în apel sentințe pronunțate în mod greșit de prima instanță — Dacă este a se respinge totdeauna apelul contravenientului la legea speculei condamnat de prima in-

- stanță — Jurisprudențele Tribunalului Cluj și a Curții de Apel Cluj cu două adnotări de
5. Legea privitoare la Constatarea morții prezumate a dispăruților în război și sit. juridică a patrimoniilor — Text și o adnotare de **Șt. Laday**
6. Jurisprudența stabilită de Inalta Curte de Casație Complexul pentru Ardeal și Bucovina.
7. Supliment, Codul civil austriac în lumina Jurisprudenței de **Ștefan Laday**

Banca Ardeleană

si Cassa de Economii S. A.

Cluj, Piața Unirii No. 32.

Oferim prompt cu prețurile cele mai ieftine glazură de plumb verde și roșu (în bucăți sau măciac).

Piatră vânăță, Calcaian, Acid sulfuric, Sare de Glauber, Sare amară, Bisulfid de carbon (pentru viticultură)

CORVIN

Societate română pt. comerțul și industr. chimică și de metalurgie

Cluj, Piața Stefan cel Mare 4. Telefon No. 314.

Maurițiu Bergner

pielerie engros

Cluj, Strada Regina Maria No. 18

Telefon 3-40

4483

Hann & Comp. S. A.

de comerț pentru mașine și articole tehnice

Cluj, Strada Regina Maria 11. Telefon 2-36

Adr. teleg. Hanncomp.

SOCIETATEA „CONTINENTALA” PENTRU COMERȚUL FIERULUI

Kern & Co.

Reprezentanția
sindicatului de
fier cehoslovac

În depozit: Fier laminat, traverse de fier, table de fier, tuburi și fitting-e.

Adresă telegrafică: Ferrokontinent.
Casașă postală: No. 20

Cluj, Piața Gării
No. 3, Telef. 9-50

Czink

VĂPȘESTE, CURĂȚĂ

Cluj, Strada Gen Poetaș 5

Szeszák

fabrică de
trăsuri și
caroserii de
automobile

Cluj, Calea
Reg. Ferd. 90.

Cele mai elegante ghețe sa găsească
cu prețurile cele mai reduse la

Hoffmann

Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 19

BANCA GENERALĂ LA TĂREI ROMĂNEȘTI

Capital statutar
150,000,000 lei
Emis și vărsat 60,000,000
ezerve 48,000,000 lei.

Sediul central

București, Str. Lipscani 10.
SUCURSALE: Brăila, Brașov, Cluj, Constanța,
Craiova, Galați, Giurgiu Oradia-Mare, Ploesti, Seps
Sân Georgi, Turnu-Măgurele Banci afilale:
Banca Basarabiei Chișinău cu
sucursale în Bălți, Bender, Ismail, Soroca, Cetatea
albă și Călărași. — Face orice operațiuni de bursă

INDUSTRIA SĂRMEI S. A.

Cluj, Calea Victoriei No. 29.

*
Fabrica: Ghiriș-Aries.

*
Adresa telegrafică Ferrum.

*
Telefon 3-47, 4-40.

CHAÜSSERES

ECHIO

este marca celor mai bune
ghețe

Succesorii lui

Samuil Vécsei

moară sistematică

Cluj, Calea Victoriei No. 4

Eugen Szabó

depozit de
moda pentru
dame

Cluj Calea Regele Ferdinand No. 5.

Telefon 4-79.

Telefon 4-79

Prima Fabrica de Juvaere

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19.

Telefon: 2-15.

Adr. Tel. „Juvaere” Cluj.

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 400 Lei pe 1 an
 Advocați 300 Lei pe 1 an
 Magistrați 200 Lei pe 1 an
 Un număr simplu 15 Lei
 Un număr dublu 25 Lei
 Un număr vechiu 20 Lei

Redacția: Strada Băii No. 13. Administrația: Strada Regina Maria No. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adție. Telefon 630.

SUMARUL

1. De anul nou de **Profesor Vasile Dimitriu** dela Universitatea din Cluj
2. In anul al patrulea de **Tralan Alexandrescu** avocat, fost prim-pres. de tribunal
3. Decesul prezumat al dispăruților în cursul războiului de **Profesor Camil Negrea** dela Universitatea din Cluj
4. Când se anulează în apel sentințe pronunțate în mod greșit de prima instanță — Dacă este a se respinge totdeauna apelul contravenientului la legea speculei condamnat de prima instanță — Jurisprudențele Tribunalului Cluj și a Curții de Apel Cluj cu două adnotări de **V. M. Dimitriu**
5. Legea privitoare la Constatarea morții prezumate a dispăruților în război și sit. juridică a patrimoniilor — Text și o adnotare de **Șt. Laday**
6. Jurisprudența stabilită de Inalta Curte de Casația Complectul pentru Ardeal și Bucovina.
7. Supliment, Codul civil austriac în lumina Jurisprudenței de **Ștefan Laday**

De anul nou

Pe răbojul existenței revistei „Ardealul Juridic” s'a crestat încă un an de spornică muncă. Cu încheerea acestui an însă, gândul unuia dintre tinerii ei conducători și-a luat zborul spre un răzlejit bătrân; și anume spre acela care, la începutul anului de abia apus în lumea vecinicii, trimisese un urat de anul nou valoroșilor muncitori, cari plămădiseră aluatul neprețuit al acestei reviste. Pe dun-gile gândului, tânărul dar neobositul cutreerător al ascunzișurilor juridice și a lăsat să-i urmeze pașii săi sprinteni; aceștia îl îndreaptă

spre treptele unei scări întocmiță parcă într'a-dins pentru picioare șubrede. El le urcă cu vioiciunea din floarea vrștei și pătrunde într'o modestă chilie cu vederea țintuită spre zăbrelele ferestruiceii unei biserici. Acolo găsește pe bătrânul căutat, încunjurat de tovarășii lui nedezlipiți (cărți și volume învechite), cu care își împletește frumsețea zilelor sau își ucide insomnia nopților.

Primit cu dragostea omului, care nu se mai nutrește cu speranțele viitorului, ci trăește numai din amintirile trecutului, tânărul prinde bărbăție și deschide sufletul și dă în vileag amarul, ce-i stînjenește avântul: „Ardealul Juridic”, pentru care își frământă destoinicia spiritului; pentru care își istovește vigoarea tinereții; pentru care își macină energia crierului născocitor; acest „Ardeal Juridic” nu mai întâlnește bunăvoința ocrotitoare de odinioară din partea conducătorilor țării. Părăsit de acest sprijin el e amenințat să nu mai poată corespunde scopului util, ce și l'a propus. Impedecat în mersul său, tocmai prin această lipsă de interes, el riscă să nu mai poată urma pe calea propășirii spre a atinge idealul, la care năzuia.

Bătrânul ascultă pe tânăr cu luare aminte și cu răbdarea agonisită în cursul anilor, ce-i apasă umerii. Apoi oglindind, ca într'o clipă în memoria-i încă vie, toată activitatea desfășurată de revistă din ziua aparițiunii și până în acel moment, spuse cu duhul blândeții, dar și cu autoritatea experienței, tânărului cuprins de mrejele desnădejdiei:

— Voi, muncitorilor dela „Ardealul Juridic”, păstrați-vă tot curajul tinereții și tot crezul de izbândă în opera, ce ați început; căci „Ardealul Juridic” nu poate pierde ocrotirea

tuturor acelor, ce au datoriat să se intereseze de propovăduirea justiției!

— Nutriți-vă vecinic cu încrederea în forțele voastre neobosite și cu speranța în viitorul necunoscut, căci „Ardealul Juridic” nu-și va întrerupe mersul înspre idealul, cei surăde!

— Oțeliți-vă nesmintit în lupta contra vitregiei împrejurărilor și contra nestatorniciei vremurilor, căci „Ardealul Juridic” nu numai că nu va fi oprit în calea-i spre progres, dar se va înălța pe o culme, de unde razele lui de lumină vor împrăștiă întunecimea, ce învalute utilitatea lui binefăcătoare pentru interesele bine înțelese ale scumpei noastre patrii!

— Astăzi când această revistă și a trecut examenul de încercare cu cel mai mare succes, când ea s'a afirmat ca un element de prima necesitate pentru Ardealul românesc, astăzi când ea și-a câștigat un titlu de mare merit prin contribuția adusă la opera unificării legislațiunii pentru întreaga Românie, astăzi când aceasta revistă a îndepărtat bănuială de regionalistă, pentru a îmbrățișa starea de drept de prin toate ogoarele locuite de Români! Astăzi în fine când „Ardealul Juridic” a devenit măiestru de frunte, care ia parte la așezarea temeliei, pe care se va ridica măreața clădire a unificării legislative! Astăzi nu mai e cu puțință de a i se îngrădi înălțarea lui triumfală! Pentru binele ce-l revarsă pe câmpia justiției române, e o datorie sfântă pentru tot bunul Român, să susțină „Ardealul Juridic”.

El trebuie să trăiască! Trebuie să se mărească! Trebuie să înflorească! Si așa va fi!

Tinărul pleacă plin de înviore, căci cuvintele bătrânului îi pătrund sufletul și-i răsună ca ecoul unui urat de anul nou!

Prof. Vasile Dimitriu
De la Universitatea din Cluj

In anul al patrulea

Revista „Ardealul Juridic” pășește în al patrulea an de existență. Un poet roman, uitat de istoria literaturii, a spus cunoscutele cuvinte *habent sua fata libelli*, atribuind o soartă, aprioristic stabilită, rândurilor aruncate în public, rânduri ce închid în sine lor gândirea noastră onestă și frământările noastre de suflet.

Dacă, în adevăr, cărțile au o soartă, trebuie să recunoaștem că „Ardealul Juridic” a

fost o publicațiune cu prisosință răsfățată de această putere mistică, care pecetluiește succesul sau căderea unei lucrări intelectuale.

Publicată din inițiativa inimoasă și conștient românească a distinsului consilier al Curții de Apel din Cluj, d. Vasile M. Dimitriu și susținută prin muncă sa și a eminentului jurisconsult d. Stefan Laday spirit luminat și o minte admirabil pregătită pentru judecarea profundă a problemelor de drept precum și a altor juriști de seamă, revista aceasta s'a impus, încă dela început, ca stegarul gândirii juridice românești în această parte a țării noastre.

Meritul inițiatorului și al acelor ce l-au secondat nu se mărginește numai la frumusețea și utilitatea inițiativei.

Meritul lor adevărat este că, într-o vreme când inerția intelectuală și frica de gândire sunt transformate aproape într-o idiosincrazie, ei au găsit curajul să lupte cu toate greutatele materiale și morale, spre a nu compromite un început atât de folositor și atât de fecund.

Personal, mi-a fost dat să văd și să admir eforturile pe care prietenul meu d. consilier Vasile M. Dimitriu, le-a făcut, în această privință lovindu-se și trecând peste multe obstacole, și toate provenite din lipsa aceluși sentiment de civilizație, care consistă în a nu înțelege și facilita rostul unei publicațiuni, a cărei menire este afirmarea și consolidarea ideii de Drept.

Ar fi să trecem cu vederea un fapt esențial, dacă nu am constata că apariția acestei reviste și locul ce a reușit să câștige în categoria revistelor de drept serioase a fost o mândrie și o reală mulțumire sufletească pentru juriștii vechiului Regat, cari au văzut, aci atenuarea unei mediocre impresiuni, provocată, în opinia acelor ce se interesează de mersul justiției și de buna ei organizare, de anumite numiri în magistratura din Ardeal.

Din acest punct de vedere, revista „Ardealul Juridic” a fost o tribună nespuse de folositoare, care a dat elementelor distinse de aci prilejul unor fericite manifestațiuni, și care prin însăși această împrejurare, a reabilitat

ordinul judecătoresc de unele critici, pe care opinia publică le aducea unei mici părți din magistratura noastră.

Din nefericire, aceste critici, în unele cazuri, întemeiate, au fost exagerate și generalizate.

Unul dintre păcatele psihologiei multilor este facilitatea, aproape bolnăvicioasă, a generalizării.

O stare de lucruri rea, un simptom îngrijitor, semnalat într-o organizație publică sau de interes social, iea în ochii opiniei publice, ușor impresionabile, proporțiuni, evident discordante cu realitatea.

La acest tablou mulțumitor, avem, însă de constatat și o notă dureroasă. În cadrul intelectual al acestei reviste, s'au manifestat oameni, a căror valoare științifică ar face cinste fie învățământului nostru universitar, fie corpului select al Inaltei noastre Curți de Casație.

Este dureros că oficialitatea nu a recurs la luminile și serviciile lor, dându-le o utilizare, care ar fi fost, mai puțin o satisfacție pentru ei, cât mai mult o binefacere culturală și socială pentru întreaga țară.

În totdeauna, mintea aceluia ce observă și analizează împrejurările în care trăim astăzi, a fost izbită de indiferența manifestată de organizațiunea noastră de Stat față de cei aleși, cari din nefericire, nu prea sunt mulți la număr.

Poate că viitorul va schimba, și avem ferma nădejde că va schimba, această dezoilantă mentalitate.

Sub mirajul acestei nădejdi, dăătoare de noi forțe și de o binefăcătoare încredere, salutăm venirea noului an ca pe un simbol și ca pe o mângăere.

În preajma noului an, dorim „Ardealului Juridic” deplină izbândă în lupta sa premergătoare pentru unificarea Dreptului, și dorim în același timp, Ardealului, frumosului și cinstitului păstrător de datini românești Ardeal, mai multă dreptate din toate punctele de vedere.

Traian Alexandrescu

avocat,
fost prim președinte de tribunal.

Decesul prezumat al dispăruților în cursul războiului.

I.

Monitorul Oficial No. 204 dela 12 Dec. 1925 publică legea privitoare la constatarea morții prezumate a celor dispăruți în timpul războiului, precum și la regularea situațiunei juridice a patrimoniilor și a urmașilor lor. Interesul ce legea aceasta prezintă pentru noi, este nu numai acela al unei legi de ocaziune; ea semnaleză o importantă derogatiune la sistemul preconizat de codul civil român în materie de absență. După cum se știe, în această materie legiuitorul francez și pe urma acestuia, legiuitorul român, repudiază sistemul morții prezumate al declarațiunei judiciare a decesului, și adoptă sistemul declarațiunei absenței în sensul, că prin sine, absența ori cât de prelungită, nu produce efectele ce dreptul pozitiv artibue încetării din viață. Declarațiunea absenței, în stadiul cel mai extrem chiar, nu face decât conferă moștenitorilor ex tunc, adică celor ce aveau calitatea în momentul disparițiunei, dreptul de libera dispozițiune asupra bunurilor celui dispărut; personalitatea fizică a absentului nu se consideră însă încetată nici după trecere de secole. Insuficiența acestui fel de reglementare a chestiunei nu se evidențiază prea mult în vremuri normale, cazurile de absență fiind sporadice. Când însă vreo întâmplare catastrofală cauzează disparițiunea în masă a persoanelor, fără ca identitatea celor încetați din viață să poată fi probată în mod neîndoelnic, aplicațiunea consecventă a sistemului de declarațiunea absenței dă loc atâtor inechități, încât legiuitorul aderent al acestui sistem este nevoit să recurgă la sistemul perhorescat al declarațiunei judiciare a decesului. Acest caz este dat în totdeauna pe urma vreunui război, când simpla declarațiune a absenței și punerea în posesiune provizorie și definitivă nu sunt mijloace suficiente pentru a aranja situațiunea creată prin disparițiunea celor ce au luat parte în războiu (cf. leg. franc. dela 13 Jan. 1817 și dela 9 Aug. 1871). Astfel, legiuitorul român, îndemnat să reglementeze cu lege specială chestiunile ce se ridică pe urma disparițiunei mulțimei de persoane în cursul războiului mondial, adoptă și el singurul sistem eficace, acela al declarațiunei judiciare a decesului. Legea noastră este limitată sub raportul timpului în așa chip, că cererile de declararea decesului prezumat nu vor putea fi introduse decât timp de 5 ani socoliți dela punerea în aplicare a legii (art. 13), de unde dreptul comun rămâne acela al declarațiunei absenței pentru ținuturile cărmuite de cod. civ. român. În vederea unificării codurilor ne putem însă întreba, dacă nu ar fi mai bine, ca în noul cod civil ori de procedură să se adopte în general sistemul declarațiunei judiciare a decesului, eliminându-se cu totul

sistemul declarațiunii absenței? În adevăr, dacă disparițiunea în massă pe urma războiului determină pe legiuitor să renunțe la sistemul său predictibil, este ușor de prevăzut, că identitatea rațiunii îl va constrânge să procedeze la fel în ipoteza oricărui eveniment catastrofal asemănător, de ex. în urma vreunui cutremur, ori a unui înec în massă. Și atunci, dacă legiuitorul găsește echitabil ca în astfel de împrejurări să admită declararea încetării din viață a masei dispăruților și să deslege astfel cătușele juridice cari legau pe dispăruți de cei rămași pe urma lor în viață, nu există nici o rațiune de-a refuza acelaș ajutor în cazul disparițiunilor izolate. Considerațiuni binecuvântate vor îndritui poate pe legiuitor să decreteze în privința declarării judiciare a decesului regule mai severe decât acele ce se găsesc în codul de procedură transilvănean; excluderea pe dintreregul a așezământului, pentru simplul motiv că identitatea rațiunii este în funcțiune de numărul mai mare al dispăruților, ar fi un pseudoargument dăunător justelor interese obștești.

Să vedem acum principalele dispozițiuni ale noii legi.

II.

Lipsindu-ne cunoștințele asupra lucrărilor pregătitoare ale legii, bănuim numai, că precursorul de care legiuitorul nostru a făcut întrebuintă în mod covârșitor, este legea franceză dela 25 Junie 1919, relativ la militarii, marinarii și civilii dispăruți sub durată ostilităților. Legea noastră se abate însă în unele privințe de legea franceză, și aceasta nu este în totdeauna în profitul nostru.

Potrivit art. 1, legea află aplicare în privința acelor, cari au dispărut în intervalul dela 13/26 Iulie 1914 și până la 1 Aprilie 1921, data trecerii armatei pe picior de pace, dacă disparițiunea (? recte: absența) va fi durată, adică se va fi continuat cel puțin un an dela acea dată. Spre deosebire de legea franceză, care în afară de militarii și marinarii, se întinde asupra altor persoane numai dacă au dispărut pe urma vreunui fapt de război (art. 1 leg. cit.), legea noastră nu cere altceva decât ca disparițiunea să fi avut loc în zisul interval; indiferent, dacă persoana din chestie aparține armatei ori nu? Ținând în seamă ocaziunea ce a determinat pe legiuitor la alcătuirea legii, putem spune, că el stabilește oarecum o prezumțiune, că dispăruțul s'a pierdut viața pe urma unui fapt de război; probațiunea faptului de război însă nu are importanță decât pentru a fixa data încetării din viață (v. art. 4 alin. ult.).

Legea nu spune expres, dacă este aplicabilă în toată întinderea României Mari; tăcerea legii, cum și faptul că la art. 1 se fixează drept termen inițial ziua de 13/26 Iulie 1914, adică ziua, când numai locuitorii din Ardeal, Bucovina, și Basarabia intrase

în război, ne îndrituiește să conchidem, că legea trebuie să se aplice în toată România, și astfel, ea deroagă dispozițiunilor de drept comun aplicabile în zisele ținuturi în materie de declararea judiciară a decesului (v. IX).

Procedura pentru constatarea, sau mai exact, declararea (v. art. 4 proem.) morții prezumate se pune în curs la cererea oricărei părți interesate, sau din oficiu la cererea Ministerului public. Legea nearătând mai de aproape, cine poate fi privit ca parte interesată, jurisprudența va fi chemată să se pronunțe în această privință. Termenul vag nu ne îndrituiește însă a presupune, că legiuitorul a înțeles să lărgescă cercul persoanelor față cu acela stabilit de doctrină și jurisprudență în baza art. 101 c. c. rom. (cf. art. 732 proced. civ. Transilv.); totuși, soțul dispăruțului va putea introduce cerere, cu toate că i-ar lipsi condițiunea de moștenitor prezumtiv. Prin dispozițiunea cu care Ministerul public se îndrituiește să ceară și el declararea decesului, se face fără îndoială serviciu interesului obștesc, mai cu seamă din punctul de vedere al exactității actelor de stare civilă, când cei interesați nu ar înțelege să intervină. Cu toate acestea credem, că concepția legiuitorului cu privire la rolul Ministerului public este în parte greșită. Dacă în materie de absență s'a găsit necesară rânduirea Ministerului public pentru ca să reprezinte interesele celui dispărut față cu moștenitorii prezumtivi și în general față cu cei interesați, aceste atribuțiuni trebuiau menținute în procedura de declararea decesului cu atât mai mult, cu cât întreaga procedură este astfel întocmită, încât afară de magistrat, nici un organ pentru apărarea intereselor celui dispărut (d. ex. curator lllis) nu se prevede în lege.

Procedura este de competența judecătoriei de ocol, în a cărei circumscripție dispăruțul avuse ultimul domiciliu (art. 2). Judecătorul procedează la afișarea cererii la ușa judecătoriei, a primăriei și la ultimul domiciliu (art. 3). Chemarea dispăruțului prin publicațiune în gazete nu este prevăzută; acest mod de chemare, costisitor în vremurile de azi, a putut fi omis, ca unul care în împrejurările noastre speciale este de ordinar puțin folositor cauzei (cf. art. 3 leg. franc.). Judecătorul procedând la probațiune, va asculta martorii invocați de parte, și va cere din oficiu relațiuni dela autoritățile publice cari potrivit cazului ar putea procura informațiuni necesare în cauză. Legea rânduește, că judecătorul să facă ascultarea marturilor după regulile dreptului comun. Dispozițiunea aceasta, în cât ține de procedura civ. Transilv. nu se poate înțelege altfel, decât că regulile coprinse în art. 740 alin. 4—5 sunt cele de drept comun, dar nu acelea privitoare la ascultarea marturilor în general (d. ex. art. 312 p. 4 proced. civ. trans.). Terminată probațiunea, judecătorul, după trecerea unei

luni dela afişarea cererei la locurile indicate, judecă în camera de consiliu și pronunță în ședință publică cartea de judecată. În lipsa de dispozițiune expresă putem spune, că la fixarea termenului de o lună se va ține în seamă afişarea cea mai târzie.

Procedura acum schișată, fără îndoială foarte expeditivă, este lipsită de minimul temeiniciei ce comportă actul important de declararea decesului prezumat. Interesele dispărutului s'ar fi putut salvagarda prin angajarea Ministerului public, așa cum se prevede la art. 100 cod. civ. rom. în materie de absență, ori prin angajarea unui curator, în felul prevăzut la art. 736 proced. civ. transilv. În concepția legiuitorului nostru, judecătorul va apăra ce e drept interesele dispărutului, însă apărarea aceasta, puțin eficace în cursul procedurii, încetează cu totul dela momentul pronunțării cărții de judecată; astfel, de câte ori judecătorul admite cererea de declararea decesului, interesele dispărutului, poate grav prejudiciale de cătră judecător chiar, rămân lipsite de orice protecțiune.

III.

În materia de declararea judiciară a decesului, una din chestiunile cele mai importante, cu imense consecințe practice, este cea privitoare la *data morții prezumtive*. Precum se știe, în chestiunile patrimoniale ce urmează a se rezolva pe urma dispărutului, punctul de plecare al sistemului de declarațiunea absenței este data disparițiunii, iar în sistemul mortificațiunii, punctul de plecare este data morții prezumtive. De vreme ce declarațiunea absenței face ca bunurile dispărutului ab intestat să parvină acelor rude, cari l'ar fi moștenit în ipoteza încetării lui din viață în momentul disparițiunii sau a ultimei știri (*successio ex tunc*), în sistemul declarațiunii judiciare a decesului prezumat, chestiunea de-a ști cari rude sunt chemate la moștenire ab intestat, se rezolvă în vedere unei date posterioare epocii de absență, epocă determinată de lege potrivit cauzei absenței (*successio ex nunc*); data asta se consideră totodată ca data morții prezumtive și deci ca moment al *deschiderii succesiunii*. Modul cum legiuirile pozitive determină acest moment, diferă. În art. 278 c. c. austr. se prevede, că ziua la care sentința declarativă de deces a devenit definitivă, se consideră ca data legală a încetării din viață, va se zică, a deschiderii succesiunii. Această soluțiune se găsea în vechea procedură civ. ungară (art. 528 leg. 54: 1868). Legiuitorii mai noi (art. 8. leg. austr. 16 Febr. 1883; art. 18 cod. civ. germ.; art. 734 proced. civ. Transilv.), recunoscând adevărata natură juridică a hotărârii declarative de deces, au abandonat fără excepțiune modul de vedere al codului civ. austr., ca fiind nu numai inechitabil, dar și illogic și nejuridic; de aci, în noua concepție, momentul încetării din viață se prezumează a fi

acela, la care s'a împlinit epoca determinată de lege, d. ex. cea dintâi zi ce urmează termenului de 10 ori 5 ani în ipoteza absenței simple, ori termenului de 3 ani în ipoteza răboiului etc. Data acum spusă fiind și data deschiderii succesiunii, este de sine înțeles, că ea va determina modul de rezolvare a tuturor chestiunilor succesoriale. Legiuirile noi rânduesc, ca judecătorul să arate în hotărârea sa data calendaristică a morții prezumate; că această regulă nu are însă decât importanță tehnică, rezultă din cele spuse. În noua concepție, data când hotărârea primei instanțe s'a pronunțat, este și ea totalmente lipsită de importanță pentru începerea efectelor legale ale declarării decesului.

Care a fost modul de procedare al legiuitorului nostru în rezolvarea chestiunii de care ne ocupăm? La art. 4 se spune, că prin hotărârea care declară moartea prezumată, se va stabili *data morții*, care în lipsa de dovezi va fi *data hotărârii primei instanțe*; iar la art. 6 se zice, că pe baza hotărârii care declară decesul prezumat al dispărutului, se deschide succesiunea la data când hotărârea a rămas definitivă. O comparațiune fugitivă ne convinge de grava antinomie, produsă prin inadvertența legiuitorului. Toate legile civile pun cu principiu, că succesiunea se deschide prin moartea lui decujus (art. 651 cod. civ. rom.; art. 536 ccaustr.). Și atunci, dacă art. 4 rânduesc că în hotărârea declarativă de deces se va stabili *data morții*, care e *data hotărârii primei instanțe*, cum legiuitorul crede (art. 6), că succesiunea se deschide totuși la data când hotărârea a rămas definitivă? Contrazicerea nu este de importanță academică numai; între data hotărârii primei instanțe și data când hotărârea a devenit definitivă pot trece, mai cu seamă cu încetinea actuală a judecăților, luni ori ani de zile, și atunci întâmplându-se, ca persoana ce există la pronunțarea primei hotărâri, să nu mai existe la data definitivității hotărârii, transmitiunea moștenirii, alegată de succesori în baza art. 4, poate fi contestată de adversar prin invocarea art. 6 al legii și al art. 654 cc. rom., care prevede expres, că pretendentul la moștenire să fi existat în *momentul deschiderii succesiunii*. Legea franceză spune (art. 9 alin. ult.) că judecata, adică judecata celei dintâi instanțe va indica data prezumată a decesului; de data când ea va deveni definitivă, legiuitorul francez nu vorbește. Dispozițiunea leg. franceze, în legătură cu natura lucrului ne arată, că în antinom'a art. 4 și 6 ale legii noastre, art. 4 trebuie să rămână dător de măsură pentru determinarea momentului deschiderii succesiunii. Este adevărat, că nici o legiuire preconizând sistemul mortificațiunii nu cunoaște soluțiunea oarecum intermediară adoptată de legea noastră prin art. 4, ci legiuirile vechi, mai puțin avansate, și în vedere date, când hotărârea devine definitivă. Cum însă la

art. 4 se prevede că data morții este identică cu data pronunțării sentinței celei dintâi instanțe, și cum nu se poate presupune, că legiuitorul nostru ar fi înțeles să deroage principiului generalmente adoptat al coincidenței morții lui decedat cu momentul deschiderii succesiunii, nu putem presupune altceva, decât că art. 6 al legii înțelege a arăta pur și simplu momentul, când procedura succesorală poate fi pusă în curs, după cererea celor în drept.

Însă soluțiunea ce reiese din art. 1 și 4, este criticabilă sub alte raporturi.

Care este considerațiunea avută în vedere de legiuitor la întocmirea legii speciale? Fără îndoielă acea, că disparițiunea a avut loc în urma faptelor de războiu ori în general, în conexitate cu războiul. Această necontestată *occasio legis* a trebuit însă să arate legiuitorului, că cu *sfârșitul ostilităților*, disparițiunea unei anume persoane nu mai poate fi atribuită războiului și deci nu mai poate fi supusă regimului special. Și cum ostilitățile la noi sunt a se privi terminate cu anul 1919, erodem, că greșit legiuitorul fixează limita aplicabilității legii la 1 Aprilie 1921, *data trecerii armatei pe pământ de pace*, în loc să fi fixat această limită la *data încetării ostilităților* (cf. art. 1 leg. franc.). Chesiunea, în aparență pur academică, este de mare importanță practică. În adevăr, judecătorul, în vederea art. 1 este în imposibilitate de-a stabili moartea la o dată anterioară zilei de 1 Aprilie 1921, de câte ori cei interesați nu vor putea dovedi exact o dată anterioară acestui termen (art. 4), ci vor putea arăta d. ex. numai atât, că persoana de care e vorba, încadrată în vreo unitate ce-a luptat la Mărășești ori la Tisa, și-a pierdut urma. Și atunci, nenumărate nedreptăți nasc în paguba acelor, cari ar putea formula pretențiuni în virtutea transmisiunii dreptului de moștenire. Dacă d. ex. pe urma dispărutului a rămas un singur fiu, care murind în 1920, în lipsa de descendenți ș'a instituit soția ca moștenitoare universală, aceasta nu poate reclama nimic din bunurile dispărutului în virtutea transmisiunii (art. 537 c. c. austr.), pentru că ascendenții dispărutului pot opune dispoziția art. 536 c. c. austr., adică încetarea din viață a fiului înainte să se fi deschis în favoarea sa succesiunea tatălui sau dispărut. Un exemplu din domeniul dreptului succesoral maghiar. Dispărutul, căsătorit în 1914, a primit dela tatăl său cu titlu de donațiune o casă, pe care donatorul o dobândise cu titlu de cumpărare. Tatăl dispărutului moare în 1920 fără descendenți și ab intestat, lăsând pe soția sa; de asemenea dispărutul, căsătorit, nu are descendenți. Dată fiind dispoziția art. 1 al legii speciale, văduva dispărutului va putea alege, că la ziua de 1 Aprilie 1921 tatăl dispărutului care ar fi avut vocațiunea de moștenitor linear, nu mai există, și că prin urmare casa din chesiune nu poate fi reclamată de soacră-sa, ca bun de achiziție aparțin-

nând succesiunii bărbatul său, adică tatălui celui dispărut, în virtutea transmisiunii, ci rămâne văduvei dispărutului, ca bun ce a pierdut calitatea de bun linear.

O a doua eroare pe care legiuitorul o comite prin art. 4, consistă în dispoziția rânduind, că în fiecare caz concret, *data morții este data hotărârei primei instanțe*. Dacă art. 1 al legii stabilește anume premise a căror existență implică prezumțiunea încetării din viață, este învederat, că întreagă procedura judiciară nu are și nu poate avea altă importanță juridică, decât pe acea de-a constata pur și simplu, dacă premisele legale sunt de față ori nu. Cu alte cuvinte, cartea de judecată nu face altceva decât declară, că toate elementele morții prezumate a lui X sunt realizate; cartea de judecată nu poate fi decât un act *declarativ*. În felul cum chesiunea este reglementată de legiuitorul nostru, cartea de judecată, menită ca cu ea să se constate (art. 2) moartea prezumată, se prezintă totuși ca act *constitutiv*, ca un act care stă în *flagrantă* contradicție cu chiar ideea conducătoare exprimată la art. 1. În adevăr, cum se poate concilia hotărârea stabilind spre pildă data morții la 24 Martie 1924, cu regula art. 1, care spune că cei dispăruți până la 1 Aprilie 1921, dar *numai aceștia*, vor putea fi prezumați înceteți din viață? Disparițiunea echivalează cu moartea din singurul motiv, că individul, după toată probabilitatea și-a pierdut viața în *legătură cu războiul*. Ori, dacă războiul a încetat la 1 Aprilie 1921 chiar după concepția prea largă a legiuitorului, dispoziția art. 4 și hotărârea judecătorului, zic că individul din chesție nu a murit în cursul războiului și pe urma acestuia, ci mult mai târziu, în urma unor evenimente cu totul străine de războiu. În practică, art. 4 va fi însă isvor de nedreptăți, dacă nu de abuzuri chiar; pentru că fiecare zi de întârzierea pronunțării cărții de judecată poate atrage prejudicierea celor interesați. Câteva exemple. Dispărutul, însurat, dar fără copii, lăsând testament, a rânduit pe frate-său ca moștenitor universal. Procedura de declararea decesului pusă în curs de fratele dispărutului chiar, fratele moare la 22 Martie 1924, iar cartea de judecată se dă la 24 Martie 1924; fratele moștenitor testamentar nu a supraviețuit datei morții testatorului, deci descendenții fratelui nu pot reclama pentru sine bunurile dispărutului (art. 536 c. c. austr.), ci testamentul se privește infirmat și după c. c. austr. ei vor trebui să împărțească cu ceilalți colaterali și cu văduva dispărutului, iar după dr. civ. maghar, văduva va prima pe descendenții prezumtivului moștenitor (testamentar) cu privire la toate bunurile de achiziție. Dispărutul lăsase soție și 2 copii. Unul din copii moare la 1 Aprilie 1924, în cursul procedurii. În sistemul legii, bunurile dispărutului revin exclusiv copilului ce era în viață la 10 Aprilie 1924, data hotărârei; după sistemul exact sus-

arătat, văduva dispărutului, fiind învederat, că bărbatul său nu a murit la 10 Aprilie 1924, ar fi putut reclama $\frac{1}{2}$ din acele bunuri în virtutea transmisiunii (art. 537 cc.). Este adevărat, că potrivit alin. 2 art. 4; dacă cel dispărut lipsește din momentul în care a avut loc o luptă, o explozie, un naufragiu sau alt fapt de războiu, momentul aceluia fapt se va considera ca data decesului, afară numai dacă s'a stabilit prin cercetări, că dispărutul a supraviețuit aceluia fapt. Dispoziția asta pare a repara greșala coprinsă în alin. 1, însă de sigur cu puținii sorși de reușită, fiindcă în cele mai multe cazuri, mai ales prin scurgerea timpului, va fi cu neputință a se stabili dacă dispariția a avut loc în momentele arătate de legiuitor; astfel, majoritatea cazurilor va cădea în prevederile alin. 1, va se zice, data morții prezumate va fi stabilită în un mod contrar rașionului legii.

Felul de rezolvare a chestiunii ce ne preocupă este criticabil și din punctul de vedere ale raporturilor de familie. Pentru a nu intra în toate amănuntele, vom reține, că copii născuți de soția dispărutului până la a 10 lună socotită dela data morții prezumate a soțului său, sunt a se prezuma ca copii legitimi; astfel, prelungirea termenului peste adevărata durată a războiului, sporește inutil numărul pricinilor pentru declararea ilegimității copiilor.

IV.

Înainte de a examina dispozițiunile legii cu privire la soarta bunurilor dispărutului, vom releva, că legiuitorii preconizând sistemul declarării judiciare a decesului, aplică fără rezervă toate consecințele rezultând din moartea prezumată a dispărutului. Moartea pronunțată de judecător cu sentință definitivă, nici o deosebire nu mai există între tratamentul juridic al bunurilor ce aparținuse dispărutului declarat mort și între acela de care se împărtășesc bunurile persoanei realmente moarte. Spre deosebire de leg. franc. care după pronunțarea judecății declarative de deces nu mai face rezerve cu privire la soarta bunurilor dispărutului (art. 9 leg. cit.), legiuitorul nostru, rămânând sub impresia sistemului de declararea absenței, nu se poate familiariza cu unele din concluziile ce necesarmente rezultă din sistemul mortificațiunii. Deci, dispozițiunile art. 6 și urm. în contradicție cu ființa actului declarativ de deces, sunt lipsite de logica ce trebuie să caracterizeze o lucrare legislativă. În adevăr, nu se poate înțelege, pentru care motiv moștenitorul nu poate face acte de dispozițiune asupra bunurilor dispărutului, decât după trecerea unui an dela deschiderea succesiunii; rezerva aceasta vremelnică, după declararea definitivă a morții, nu are nici o rașionare de principiu, ci e pur și simplu expresiunea fricței de reînțoarțarea dispărutului și astfel a timidității și neîncrederii legiuitorului în opera sa. De asemenea, dispoziția alin. 3 rânduind că vânzarea bunurilor nu se poate face decât prin licitațiune

publică, este o rezervă fără mulfă valoare practică, dar proprie de a stânjini interesele celor în drept. Ar fi fost suficient, că vânzarea să se facă după evaluarea bunurilor din chestiune prin experți jurați; această înlesnire ar fi fost utilă din motivul, că cu licitarea se temporizează valorificarea bunului fără a promova în totdeauna interesele dispărutului, cari de altfel sunt identice cu interesele moștenitorilor. Lăsarea la o parte a licitației era cu atât mai indicată, cu cât *cumpărarea* de bunuri pe seama succesiunii, ipoteză prevăzută la alin. 2 al art. 7, nu este îngrădită cu nici o formalitate. În fine, legiuitorul hotărând că prețul trebuie să se consemneze la Casa de depuneri, și că moștenitorii prezumtivi (? după data morții!) nu au drept decât la venitul prețului (art. 6 alin. 4), ne dă o nouă dovadă, că este străin de ființa așezământului ce reglementează și astfel distruge partea covârșitoare a efectelor utile ce trebuie să rezulte din încetățenirea lui. Ne întrebăm: dacă moștenitorii nu pot beneficia de capitalul intrat de pe urma vânzării bunului, ce rost are procedura de declararea decesului? acelaș rezultat se putea realiza doar și prin declararea absenței. Ba mai mult, legea prin termenii săi generali, pune o parte mare din cetățeni în o situație evident inferioară față cu situația trecută, pentru că legile din Ardeal și Bucovina, aplicabile și dispăruților din război nu cunoșteau restricțiunea acum spusă. Art. 6 nu arată durata restricțiunii, și astfel s'ar putea presupune, că ea e cu caracter vremelnic numai. Însă din art. 7, care spune, că dispărutul i-și va primi și prețul consemnat al lucrurilor înstrăinate din averea sa, relesă, că prețul consemnat nu poate fi cerut de moștenitorii nici după terminarea procedurii; ei trebuie să aștepte; câtă vreme? aceasta nu o spune legea. Poate 30 ani, cum prevede art. 114 c. c. rom. Dar atunci ne întrebăm iarăși, ce rost are procedura și judecata declarativă de deces? Ce este în acest caz deschiderea succesiunii? Ce acte de dispozițiune pot face moștenitorii după trecerea unui an dela deschiderea succesiunii? În rezumat: legiuitorul rânduiește deschiderea succesiunii, pentru ca deodată să refuze moștenitorilor condițiunea de veritabili moștenitori și să-i facă să se mulțumească, pentru o durată lungă, cu titlul măgulitor de moștenitori prezumtivi (titulus sine vitulo), folosind *veniturile* averii, dar fără a se putea atinge de *substanța* acestora.

Consemnarea sumelor la Casa de depuneri este o dovadă mai mult, cum legiuitorul înțelege descentralizarea și rezolvarea lesnicioasă a afacerilor particularilor, Majoritatea moștenitorilor prezumtivi va preferi să renunțe la venituri, cari arareori vor acoperi cheltuelile împreunate cu ridicarea paralelor dela Casa de depuneri.

V.

Timiditatea inexplicabilă care face pe legiuitor să decreteze în materie patrimonială regule pe cât

de severe, pe atât de ilogice, n'o mai găsim la art. 8, care reglementează *căsătoria* soțului rămas pe urma dispărutului. Soțul dispărutului se poate recăsători imediat după ce hotărîrea declarativă de deces a rămas definitivă. Cu alte cuvinte, dispărutul se socotește ca mort de-a binele când e vorba de recăsătorirea soțului său; în cât privește însă bunurile dispărutului, moartea este fapt incert, deocamdată numai aparent. Cât de interesantă este duplicitatea aceasta, se evidențiază în ipoteza când soția recăsătorită a dispărutului este rânduită de acesta ca moștenitoare universală; dispărutul este mort ca soț, dar nu e mort ca proprietar al bunurilor.

VI.

Care este puterea legii față cu dispozițiunile art. 120—121 cod. civ. rom.? Art. 120 spune, că oricine va reclama un drept deschis unei persoane, a cărei existență nu va fi recunoscută, este dator a dovedi, că acea persoană *există în timpul când dreptul s'a deschis pentru dânsa*; iar art. 121 rânduește, că dacă se va deschide o moștenire cuvenită unui individ a cărui existență nu e cunoscută, ea se va da numai aceluia, cu cari individul s'ar fi găsit în drept de a concura, sau aceluia, ce aveau drept de a o dobândi în lipsa lui. Regulele acestea trebuie să se aplice tuturor ipotezelor de absență; de câte ori dreptul s'a născut după data dispariției, moștenitorii prezumtivi nu pot reclama dreptul cuvenit dispărutului, decât dacă vor putea *proba ființa în viață a acestuia la momentul când dreptul s'a născut*. Se întreabă acum în vederea legii speciale: ziua la care hotărîrea primei instanțe s'a pronunțat, fiind totodată ziua morții prezumate, moștenitorii dispărutului pot ei susține cu succes și *erga omnes*, că dispărutul trebuie a fi privit ca fiind în viață până în ziua morții declarate? ori în vederea art. cit. c. rom. vor fi sfinți să probeze deosebit, că dispărutul a supraviețuit momentului când dreptul din discuție s'a deschis? Din modul de vedere al legiuitorilor ce preconizează sistemul mortificațiunii și deci *prezumția încetării din viață*, se conchide cu drept cuvânt, ca ele per fas et nefas, admit și *prezumțiunea ființei în viață*; prin ajutorul procedurii de declararea judiciară a decesului se stabilește totodată cu forța prezumției, deși în mod implicit numai, că *dispărutul a trăit până la data fixată în sentința declarativă de deces* (cf. art. 19 c. germ.). Cu toate că acest mod de vedere pare a fi unicul logic, pentru c. c. rom. credem însă, că *prezumția ființei în viață*, neadmisă în dreptul comun, nu poate găsi reazăm nici în cazurile supuse regimului legii speciale. Acea ce a determinat pe legiuitor la legiferarea asupra dispăruților, a fost considerarea, că dreptul comun nu oferă mijloace proprii pentru ca raporturile patrimoniale și conjugale ale maselor de dispăruți să se poată lichida definitiv, și astfel, împlinirea acestei lacune a fost

scopul legiuitorului. Tot cece depășește limitele acestui scop, este străin de intenția legiuitorului. Ori, realizarea scopului menționat nu este în funcție de stabilirea prezumțiunii *ființei în viață* a dispărutului, a unei teze, care de altfel nu rezultă în mod necesar din prezumția *încetării din viață*. Carlea de judecată stabilind data morții prezumate, nu vrea să zică decât atât, că dispărutul *nu a supraviețuit datei din chestie*; prin aceasta însă nu se spune, că dispărutul a murit exact în ziua pronunțării judecării. Stabilește data morții prezumtive, ea este menită să slujească pentru a determina, cari persoane pot forma *pretențiuni asupra bunurilor dispărutului*, dar nu pentru a face indiscutabile *pretențiunile dispărutului asupra bunurilor altuia*. De aci, faptul că judecata primei instanțe stabilește data morții prezumate, nu dispensează pe moștenitorul dispărutului de obligațiunile impuse prin art. 120—121 c. c. rom.

VII.

Considerațiunile arătate la VI ne oferă soluțiune și pentru cazul, când două persoane *chemate a se moșteni reciproc* fie ab intestat, fie în baza unui act de ultimă voință (d. ex. pact succesoral între soți), au dispărut în cursul războiului și încetarea lor din viață urmează a se declara în baza legii speciale. Credem, că datele stabilite în cărțile de judecată nu pot fi dăuitoare de măsură la determinarea raporturilor și pretenșiunilor reciproce ale urmașilor celor declarați morți; hotărârile date în baza legii speciale nu vor avea autoritatea lucrului judecat nici pentru stabilirea comorienței, nici pentru a putea susține că moartea unei persoane a avut loc înaintea morții celeilalte persoane. A atribui cărților de judecată efecte sub acest raport, ar fi să facem dependente drepturile din întrebare de momente cu totul întâmplătoare, cum este prioritatea cererii, ori arbitrarul judecătorului. În consecință, acela care formează vreo pretențiune în baza faptului că antecesorul său dispărut a supraviețuit altei persoane de asemenea dispărută, nu va putea invoca pur și simplu datele morții prezumate, stabilite cu cărțile de judecată, ci va trebui să probeze faptul supraviețuirii; contrar, pretențiunea să se va privi nefondată (cf. art. 25 ccaustr.).

VIII.

Reîntorcându-se dispărutul declarat mort, anihilarea efectelor cărții de judecată va avea loc prin reviziune; *pe temelul acestei hotărîri de reviziune definitivă*, dispărutul își va primi averea în starea în care s'ar găsi (art. 7, alin. 2). Dispozițiunea este de sigur prea biurocrațică. Ce pedică raționabilă ar opri pe cel reîntors, ca să poată revendica momentan după reîntoarcere stăpânirea casei sale, dela pseudo-moștenitorul care se face a nu cunoaște pe ruda sa reîntoarsă? Nu ar fi suficient, ca dovadă existenței să se facă în mod incident, în cadrele proce-

sului de revendicare? Biurocratismul și încelinaală justiției nu fac decât să lase pe drumuri lungă vreme pe mortul viu, privind cum pseudomoștenitorul de rea credință beneficiază de veniturile averii, câtă vreme durează revizuirea și apoi procesul de revendicare. Dispozițiunea care exclude de plano urmărirea bunurilor dobândite de terții, fără a distinge între terții de bună și de rea credință, este și ea greșită și contrară principiilor generale de drept.

Dovedindu-se că soțul prezumat mort mai trăește, căsătoria de-a doua, încheiată de soțul dispărutului, se poate anula (art. 8). Legea ungară și cod. civ. germ. nu dau acțiune în anulare decât soților din a doua căsătorie și anumiți, ex capite erroris (art. 54 punct f. leg. 31 : 1894; cf. art. 1350 cod. civ. germ.). Legea noastră spune, că cea de a doua căsătorie va putea fi anulată numai după cererea primului soț sau după cererea soțului care n'a avut cunoștință de existența acestuia. Cuvintele acestea, deși obscure, spun atât, că soțul declarat mort are și el acțiune în anulare. Justificarea teoretică a acestei dispozițiuni este de sigur dificilă; anularea la cererea celui reîntors va crea pentru soțul recăsătorit în cele mai multe cazuri o situațiune nefericită; ar fi fost poate mai bine dacă s'ar fi lăsat libertate soților din a doua căsătorie să rămână în noua legătură conjugală, ori să facă să reinvie pe cea dintâi. Legea dă un termen de 6 luni pentru intentarea acțiunii în nulitate, scotit dela constatarea oficială a existenței soțului presupus mort (alin. 5. art. 8). Dacă legiuitorul privește procedura de revizuire pentru constatarea oficială a existenței ca premisa indispensabilă a acțiunii în anulare, aceasta este iarăși un mod de vedere prea birocrat; constatarea se poate face adeseori foarte ușor și prin probe furnisate în procesul de anularea căsătoriei.

IX.

Legea, așa cum reglementează chestiunile în legătură cu disparițiunile persoanelor cu ocaziunea războtului, deroagă dispozițiunilor valabile în Ardeal și Bucovina, în materie de declararea judiciară a absenței. Derogațiunea aceasta va face pe mulți din cei interesați să se îndoiască asupra adevărului zicalei romane: in magnis et voluisse sat. În adevăr, o chestiune de importanță atât de capitală, cum este cea a dispărușilor în cursul războtului, ar fi fost vrednică de o reglementare mult mai îngrijită și consecventă. Legea noastră, așa cum se prezintă, este în ochii criticului obiectiv, în cea mai mare parte o împărechiere nereușită a ideilor conducătoare, ce au dat naștere sistemului de declararea absenței și sistemului declarațiunii judiciare a decesului. Si ar fi interesant de a ști, dacă instanțele judiciare nu ar fi dispuse, să îngadue celor interesați din Transilvania și Bucovina, să renunțe la favorurile pro-

blematică oferite de legea specială, și să ceară aplicarea dreptului comun și cu privire la dispărușii din războt.

Cluj, la 23 Decembrie 1923.

Prof. Camil Negrea.

JURISPRUDENȚA

Materie penală

Tribunalul Cluj

No. P. 4227—1923.

Crima violului prev. de art. 232 c. p. prin comparație cu cea de atentat la pudoare prev. de art. 236 acelaș cod. Confuziune între redactarea dispozițiunii și motivarea aceleiaș sentințe. Calcarea dispozițiunilor art. 327 și 328 pr. p. în ce privește regulele după care se dau și cum trebuiesc motivate sentințele de către instanțele judecătorești. Sancțiuni și nulități prevăzute de art. 384 al 10 și 11 pr. p. Decizia și motivarea nulității de către Curtea de Apel. Îndatorirea instanței prime de a judeca din nou procesul și a veni cu o sentință nouă și alcătuită conform legii a aceleiaș pricini. Adnotare.

Sentința

Acuzatul Fr. R. e vinovat în crima atentat la pudoare prev. de art. 236 c. p. cualificat de acelaș articol înfăptuită prin aceea că în ziua de 1 Septembrie 1923 a desvirginat cu forță a ademenit-ope victima L. K. care n'are 11 ani.

Pentru aceasta Tribunalul condamnă pe acuzatul Fr. R. în baza art 236 din c. p. cu aplicarea art. 92 c. p. la 2 (doi) ani detențiune ca pedeapsă principală și la pierderea oficiului pe 3 ani ca pedeapsă secundară în baza art. 350 din c. p. etc. etc.

Motive

Având în vedere actele de la dosar se constată că acuzatul la începutul lunii Septembrie a. c. pe când fetița C. L. în etate de 10 (zece) ani făcea baie în Someș, a fost ademenită că îi va da o jucăreie și cu vorba a fost dusă până în pădurea „Hoiă” unde a desvirginat-o înbolnăvindu-o și de boale venerice.

Văzând că în instanța acuzatul recunoaște faptul anume că a ademenit pe fată cu o beșică de înot că a violat-o însă era beat, recunoaște că în acel timp era bolnav de boale venerice că e coroborat cu depoziția L. K. singura deosebire că arată că nu era tare beat.

În fapt se constată că în luna Septembrie 1923 pe când fetița C. L. în etate de zece ani face baie în Someș a fost ademenită de către acuzatul Fr. R. că îi va da o pungă de înot și fata tinăra fiind luată cu vorba a mers până în pădurea Hoiă, unde a fost desvirginată și înbolnăvită de boale venerice. După coabitare minora s'a plâns părinților, care au făcut denunț penal la poliție. Astfel fiind faptul întru-nește elementele de drept cerute de dispoz. art. 236 cod. pen. prin aceea că a coabitat cu o fată onestă mai mică de 14 ani, că a coabitat este dovedit cu afirmația minorei L. K. care spune că a simțit că a curs ceva din acuzat în mine precum ca a simțit organul ge-

nital în ea și prin faptul că fata a căpătat boale venerice pe care acuzatul în acel timp le avea. S'a luat ca circumstanță ușurătoare pentru acuzat că nu o mai fost pedepsit și că nu a negat faptul.

Pentru care motive s'a hotărît conform dispozitivului.

Cluj, la 22 Octomvrie 1923.

Aceasta sentință a ajuns, în urma apărurilor acuzatului și apărătorului, în judecata Curții de Apel Cluj care în ședința publică penală dela 5 Decembrie a anulat-o în întregime prin deciziunea ce urmează.

Curtea de Apel Cluj

Nr. P. 2131—9—2923.

Deciziune

Curtea de Apel anulează sentința tribunalului împreună cu procedura anterioară pentru cazul de nulitate prevăzut de art. 384 pnt. 10 P. p. luat în considerare din oficiu în baza alin. ultim a aceluiași art. și îndrumă tribunalul să procedeze din nou la judecarea cauzei conform celor expuse în motivele prezentei deciziuni și a aduce o nouă sentință.

Motive:

Din cercetarea amănunțită a dosarului tribunalului Cluj, Nr. P. 4227/1923, Curtea constată următoarele:

În baza actului de acuzare Nr. 7639—1923 dela 22 Septemvrie 1923 a Parchetului tribunalului Cluj, și a deciziunii Nr. P. 4227—1923 a Camerei de acuzare, reesă că Tribunalul Cluj, a fost sesizat cu judecarea cauzei penale privitoare pe acuzatul Fr. R. pentru crima de ultraj la pudoare prev. și pedepsit de art. 236 C. p. fixând și termen de judecare, care s'a și efectuat în ședința publică de la 22 Octomvrie 1923. La această dată tribunalul a pronunțat sentința penală Nr. P. 4227—1923, care atacată cu apel de acuzat și apărător a venit cu întregul dosar înaltea Curții de Apel în ședința de astăzi care observă următoarele:

Depozitivul sentinței apelate are următorul conținut:

„Acuzatul Fr. R. de ani etc. etc. este vinovat în crima de ultraj la pudoare prev. de art. 236 C. p. calific. În baza aceluiași articol înfăptuită prin aceia că în ziua de 1 Septemvrie 1923 a disvirginat cu forța, a adement-o pe victima L. K. care n'are 11 ani.

Pentru aceasta tribunalul condamnă pe acuzatul Fr. R. în baza art. 236 C. p. aplicarea art. 92 la 2 ani detențiune etc. etc., iar în

Motivare după ce constată starea de fapt descrisă în dispozitiv, adementre cu o jucărie a victimei de 11 ani de cătră acuzat acesta a dus-o cu vorba în pădurea „Holia“ unde a desvirginat-o înbolnăvind-o de boale venerice, fapte ce se constată din probele de la dosar,

Având în vedere — zice tribunalul — că faptul intrunește elementele de drept cerute de art. 236 C. p. prin aceea că acuzatul a coabitat cu o fată onestă mai mică de 14 ani prin aceea că victima spune, că a simțit că a curs ceva din acuzat în mine și a simțit organul genital în ea și prin faptul că fata a căpătat boale venerice pe care acuzatul în acel timp le avea . . . s'a luat ca circumstanțe ușurătoare pen-

tru acuzat că nu a mai fost pedepsit și că nu a negat faptul. S'a hotărât conform dispozitivului.”

Curtea, având în vedere, dispozițiunile categorice ale art. 327 și 328 pr. p. în virtutea cărora o sentință penală este un silogism adecă o concluzie logică cuprinsă în dispozitivul sentinței și rezultată din argumentarea ce trebuie conținută în motivarea sentinței și care trebuie să concorde perfect în legătură strică cu aceasta

Ba încă mai mult chiar numai conținutul dispozitivului sentinței care e un rezumat al întregii situații de fapt și de drept trebuind să cuprindă o legătură causală și explicită între textul de lege aplicat și fapta ce se pune în sarcina acuzatului

Iar neobservarea unei astfel de reguli, de principii de logică de cătră instanța care a pronunțat o atare sentință, cade sub sancțiunea nulității prevăzută de art. 384 punct. 10 Pr. p. care text de lege impune în ultimul aliniat luarea în considerare din oficiu a unei astfel de nulități înainte ca instanța superioară de apel să treacă la examinarea în fond a apelului

Având în vedere în ce privește dispozitivul sentinței că se constata în concret, Ca tribunalul Cluj, declară vinovat pe Fr. R. pentru crima de ultraj la pudoare conf. art. 236. c. p. iar fapta acestuia consista în disvirginarea cu forța prin adementrea victimei L. K. în etate de 11 ani

Considerând că conținutul art. 236 C. p. este altul și nu acel în cadrul căruia s'ar putea așeza fapta săvârșită de acuzatul Fr. R. care a întrebunțat forța adica violența spre a fi putut săvârși fapta de care astfel s'a făcut vinovat, după cum se vede și din actul medical.

Lăsând la o parte pedeapsa de 2 ani detențiune conținută în acest dispozitiv, care nu e prevăzută de codul penal precum și aceea că se vorbește de vârsta victimei fără ca la dosarul cauzei să existe actul de naștere al acesteia.

Dar dispozitivul rămâne neînțeles în sensul alin. 10 art. 384 Pr. p. pentru că altul este conținutul textului de lege aplicat de tribunal (art. 236 c. p.) și alta este fapta săvârșită, privită din punctul de vedere al calificării penale, adică a potrivirii logice care trebuie să concorde cu conținutul textului aplicat.

Mai departe constata Curtea că în motivarea sentinței tribunalul încearcă să demonstreze în chip logic fără a reuși să facă legătură causală între fapta disvirginării cu forța și prin adementri a victimei de 10 ani săvârșită de acuzat și cuprinsul art. 236. C. p. care ne vorbind nimic de violența spune numai că va fi pedepsit barbatul care cohabitează cu o fata onestă mai mică de 14 ani. Cu alte cuvinte acest text pedepsește în vederea moralității sociale pe acel care împing la desfrâu, cohabitând chiar cu voia lor, cu copii sub vrâsta de 14 ani și nu poate fi vorba de a încadra în cuprinsul și înțelesul acestui text, fapta constatată ca săvârșită prin alte mijloace de acuzat și conf. jurisprudenței când e vorba de o victimă sub 12 ani violența se presumă.

Așa dar și în ce privește motivarea sentinței de către tribunal Curtea o găsește în contrazicere cu dispozitivul, cel puțin cu partea relativă la textul de lege aplicat cea ce e și mai rău

Având așa dar în vedere că tribunalul la darea sentinței n'a ținut deajuns seamă că instrucția cauzei

nu era complectă prin aflarea pieselor de probațiune ca *actul de naștere*, că n'a uzat de dispozițiile art. 325 al II Pr. p. și menținând calificarea propusă de procuror a motivat sentința în contrazicere cu dispozitivul, care așa cum a fost redactat rămâne neînțeles.

În baza art. 384 al 10 și 11 partea ultima pr. p. Curtea decide conform dispozitivului.

Cluj, la 5 Decembrie 1923.

Notă. Sentința penală a tribunalului Cluj de mai sus nu poate desigur să servească drept model, concluzie la care ajunge Curtea de Apel, după cum se vede din motivarea deciziunea ei de anulare.

Or cât de aglomerată ar fi o instanță socotim că atunci când e vorba de a statua în penal și a sancționa asupra crimelor ce se aduc în judecată autorităților judecătorești, acestea au îndatorirea de a proceda cu atenția legală obligatorie.

Lăsând la o parte chestiunea de drept, acea a greșitei calificări pe care tribunalul a dat-o speței ce a avut de judecat și alte erori relevate de Curte, vreau să evidențiez deosebirea din punctul de vedere procedural în astfel de cazuri între procedura penală în vigoare în Ardeal și acea a vechiului regat.

În ce privește modul de alcătuire al sentințelor, procedura penală în vigoare în regat conține prea puține reguli. Art. 191 pr. p. r. arată doar ce trebuie să conțină dispozitivul sentinței condamnatoare penale adică faptele de care s'au făcut vinovat culpabilul pedeapsa și condamnarea civilă și inserarea textului de lege sub sancțiunea unei amenzi de 50 de lei aplicată grafierului, încolo nimic. Asupra anulării sentințelor penale pronunțate de tribunale de către instanțele superioare, găsim câteva reguli în art. 207, 208, 209 pr. p. r. ce privește Curtea de Apel și art. 406, 42, 416—418 relativ la recursul în Casație. În toate aceste cazuri instanțele de control acopăr greșelile instanțelor de primă instanță aducând: Curțile de Apel alte hotărâri; iar Înalta Curte de Casație ori prin casare fără trimitere, ori trimțând afacerea penală în judecată altei instanțe de fond de cât acea care a comis eroarea.

Din contră, procedura penală în vigoare în Ardeal este mult mai complectă și mai echitabilă din punctul de vedere în discuție. Conform principiului că o lege trebuie să fie cât mai explicită și să nu lase nimic dacă se poate la aprecierea celui ce o aplică, în aceasta procedură penală găsim în art. dela 321 și până 330 coprins aproape tot ce are de făcut judecătorul, după ce a terminat dezbateră. Pe ce poate să-și întemeieze darea sentinței,

ce să conțină dispozitivul și care e rostul motivării sentinței, cum să pronunțe sentința, față de cine etc.

Iar mai departe arată în art. 384 și 385 pr. p. toate căile de atac și de către cine se face relativ la călcarea ori cărei regule din cele amintite, arătând în anumite cazuri îndatorirea instanței de apel de a lua în cercetare *din oficiu* nerespectarea unora dintre aceste reguli. Așa bunăoră dacă instanța de apel observă că prima instanță n'a fost legal constituită, a depășit competența, acuzatul n'a fost apărat conf. legii sau că în speță s'a dat o sentință a cărui dispozitiv nu se poate înțelege sau motivarea e în contrazicere cu dispozitivul, atunci înainte de a păși la judecarea apelului, cu care este investită, aceasta instanță de control are îndatorirea să nimicească o astfel de sentință; să trimită dosarul instanței care a greșit. Aceasta e datoare a pronunța o nouă sentință conformă cu legea și apoi să fie trimisă din nou spre a se judeca afacerea în a II-a instanță pe calea apelului.

Găsesc că această minuziozitate nu este exagerată ci din potrivă în interesul justițabililor.

Nu este just să se acopere o greșală a primei instanțe de către instanța a II-a coprinsă în însuși sentința dată în apel în detrimentul celui acuzat spre pildă. Sunt cazuri când instanța prima își corectează greșala și aducând sentința legală, cel prejudiciat este deșteptat și ori nu mai atacă cu apel sentința cea nouă, ori lasă instanței de apel numai preocuparea judecării; cea ce e un câștig pentru justițabil.

Iată puncte de vedere deosebite scoase din compărarea celor două proceduri penale, care în faza de pregătire a procedurii penale viitoare, poate servi celor chemați la elaborarea proiectului de lege a procedurii penale unificate.

V. M. D.

II

Tribunalul Cluj

Materie de speculă

N. sp. 5273—4—1923.

Condamnat pentru speculă la închisoare și amendă conf. art. 8 legea speculei. Neplata amenzel de către condamnatul apelant conf. art. 32 al 6 l. sp. Respingerea apelului în totalitate pe baza acestui motiv. Lipsa din lege a unui text explicit. Interpretare și discuțiuni. Adnotare.

Tribunalul Cluj, ca instanța de apel în materie de represiune penală, luând în dezbateră în ziua de 12 August 1923 apelul introdus de A. A. comerciant în contra sentinței No. 21143—31923 din 26 Octombrie 1923 a judecătorei ocolului rural Teaca.

Sentința

În baza art. 32 al 5 din legea speculei se respinge apelul.

Motive:

În contra sentinței No. 2143—51923 a judecătorei ocolului Teaca contravenientul A. A., fiind condamnat în baza art. 8 din Legea Speculei la șase luni închisoare și 20.000 lei amendă, a făcut apel în termen legal, fără însă a alătura și dovadă de plată amenzii la care a fost pedepsit. Susținând ca consemnarea amenzii nu a fost necesare deoarece fiind condamnat și la amendă și la închisoare și acest caz nefiind prevăzut de art. 32 din Legea Speculei, potrivit dispozițiilor art. 40 din aceeași lege se aplică normele generale de drept care exclud executarea prealabilă a pedepsei; a mai susținut ca în cazul cel mai rău pedeapsa poate fi schimbată și Tribunalul poate discuta sentința judecătorei de ocol numai în ceea ce privește închisoarea.

Având în vedere dispozițiile art. 32 al. 5 din Legea Speculei potrivit cărora apelul făcut de condamnat nu va fi primit, dacă acesta nu va alătura și dovadă de plată a amenzii la care a fost pedepsit.

Având în vedere, ca prin aceasta dispozițiune legiuitorul a urmărit executarea prealabilă a sentinței, independent de apelul declarat, ori de câte ori pedeapsa aplicată e amendă, suspendând executarea numai a pedepselor privative de libertate (art. 34) de unde urmează ca ori și de câte ori s'a pronunțat într-o hotărâre și o pedeapsă pecuniară primirea apelului este condiționată de executarea prealabilă a pedepsei și instanța de apel nu are căderea de a intra în cercetarea apelului declarat de condamnat, dacă dispozițiile al. 5 ale art. 32 nu au fost respectate.

Având în vedere că legea nu face nici o distincțiune atunci când pe lângă pedeapsă pecuniară s'a pronunțat și închisoarea, de unde urmează ca și în cazul acestei dispozițiuni art. 32 și 34 sunt aplicabile în mod separat, adică executarea pentru pedeapsă pecuniară și suspendarea pentru pedeapsă privativă de libertate apelul rămânând condiționat tot de executarea primei pedepse.

Văzind pe de alta parte că art. 40 se referă la normele dreptului comun numai în cazurile neprevăzute de lege, nu și la îndoielile ce ar putea exista în spiritul interpretului și atunci când o dispoziție expresă a legii a declarat executabile pedepsele pecuniare, independent de apelul declarat și sub sancțiune de cadere de la apel cazul este expres prevăzut de lege și refugiul la dreptul comun inadmisibil.

Având în vedere că Tribunalul a găsit inadmisibilă și susținerea apelantului de ascinda discuția pedepselor, deoarece apelul fiind devolutiv prin admiterea lui în principiu urmează a se repune în discuție întregei chestiuni a culpabilității și deci a se pronunța și asupra pedepsei amenzii, care nefiind executată a capatat caracterul definitivității și acestea cu atât mai mult, cu cât apelantul a declarat că înțelege și susține în întregime apelul, atât relativ la amendă cât și la închisoare.

Văzind pe de alta parte ca pedeapsa pecuniară din legea Speculei este edictată ca o pedeapsă principală, aplicată cu închisoarea fie cumulativ, fie alternativ (ca pedepse accesorii sunt numai cele ce se aplică ca o consecință a aplicării pedepsei princi-

pale) vezi art. 29 și ca deci aplicarea ei formează un singur tot determinat de culpabilitatea infractorului și ca deci atunci când s'a pronunțat ca pedeapsa amendă și închisoarea cumulativ scindarea pedepsei este imposibilă, deoarece nici culpa infractorului nu poate fi scindată în raport cu fie care din pedepse privite în mod singular. Scindarea însă a pedepsei principale cumulativ aplicată este posibilă numai în cazul executării ei, pentru că nu atinge cu nimic caracterul culpabilității și al definitivității hotărârei.

Având în vedere ca legea speculei este lege de strictă interpretare, ca ori ce lege aplicată și deci judecătorilor nu le este permis de a distinge unde legea nu face nici o distincțiune și ca dacă s'ar face distincțiunea susținută de apelant s'ar contraveni principiului urmărit de legiuitor și anume executarea prealabilă a hotărârei condamnatoare.

Văzind și faptul, că atât prin sentința judecătorei cât și prin deciziunea comunicată contravenientul a fost făcut atent asupra consecințelor neconsemnării amenzii în termen.

Pentru aceste motive redactate de judecător V. Pastia, Tribunalul în unanimitate a trebuit să respingă apelul.

Cluj, la 12 Decembrie 1923.

Observări. Dintre toate legile noi unificate extinse ca atare și asupra Ardealului singură „legea Agrară” s'a putut executa în această parte unită a țării de către magistratii chemați a o aplica și a înfăptui astfel în proprietățile. Afirm acest lucru pentru că toate celelalte legi unificate cu caracter excepțional ca *Legea chirilor, a Speculei* sau cele extinse prin simple decrete regale ca *Legea Sistemului Metric, Măsuri și Greutăți, Vamală, Controlul Străinilor etc.* se aplică cu anevoie aci, deoarece în privința sancțiunilor penale ele nu sunt puse în concordanță cu dispozițiile codului penal și de procedură penală aflate în vigoare încă în teritoriul de drept al Ardealului.

Toate aceste legi ar trebui să conțină macar un rând sau o dispoziție cu privire la aplicarea or nu a cutăror texte penale și de procedură din regat sau de aci, și munca magistraților interpretatori ai fiecărei din aceste legi când le aplică aci ar, fi fost scutită și multe erori îndreptate.

În cazul cene preocupă „Legea Speculei” suferă de acelaș pacat: Este incompletă tocmai din punctul de vedere al aplicării sancțiunilor celor ce o calcă în această parte a țării. Nu se spune în această lege bună oară în art. 40 că se vor observa dispozițiile codului și procedurii penale în vigoare în Ardeal în cazurile neprevăzute prin legea de față, când ea are a se aplica în această parte a țării. Se va zice poate că

nu trebuie spus acest lucru, deoarece ce tindem spre unificare și trebuie să începem cândva. Foarte bine așa ar trebui să fie, dar deocâmdată nu suntem unificați, codul și procedura penală aci sunt altele și legile sunt făcute a se aplica imediat și fără a putea aștepta mai întâi unificarea codului penal și de procedură.

Se spune în această lege că apelul făcut de condamnat nu va fi primit, dacă acesta nu va alătura și dovada de plata amendei la care a fost pedepsit. Exact, dar când a fost condamnat și la închisoare și la amendă ca în speța rezolvată de tribunal? E posibil ca să se răpească celui condamnat la 6 luni închisoare dreptul de a se apăra în apel pentru că textul este obscur și legea ne-complectă? Art. 34. spune că amenzile se execută imediat ce au fost pronunțate contra celui condamnat de prima instanță, iar închisoarea, închiderea localului, confiscarea etc. se suspendă până la rămânerea definitivă a sentinței.

Se poate trage concluzia de aci, că ori de câte ori s'a pronunțat închisoarea pe lângă amendă, cel condamnat care n'are de unde depune suma amendei, să rămână condamnat definitiv și la amendă, și la închisoare luându-se dreptul de apărare consfințit prin legile penale ale tuturor popoarelor civilizate?

Măntreb cum de conchide tribunalul că legea prevede expres cazul pe care-l rezolvă; când tocmai de modul cum se face și se primește apelul contra sentințelor ce condamnă la închisoare și la amendă în același timp, această lege nu vorbește nimic. Nu e aci cazul a se face apel la normele dreptului și procedurii penale comune, aflate în vigoare în Ardeal și a vedea că un apel în contra unei sentințe poate fideclarat și admis numai pentru o parte a sentinței (art. 384 385 și 423 pr. p.)? Art. 20 c. p. stabilind genurile pedepselor prevede pedeapsa pecuniară la punctul 6; iar în ultimul alineat al acestui articol spune clar că amenda, pedeapsă complementară se aplică crimelor și delictelor. Legea speculei în art. 29 prevede dispoziții de procedură; poate ca la art. 20 se referă tribunalul când prin interpretare ajunge la concluzia că aplicarea cumulativă ca pedeapsă a închisorii și-a amendei înseamnă că amândouă aceste pedepse sunt principale și nu se pot scinda, deoarece ce nici vinovăția infractorului nu se poate scinda. Ar fi o teorie nouă în ori ce caz, care răstoarnă

baza împărțirii și aplicării pedepselor după codul penal în vigoare care, stabilește cum am văzut că atunci când infractorului i se aplică două soiuri de pedeapsă adică închisoarea (or amendă) și amendă (or amendă mai mică) pentru aceeași infracțiune cea mai gravă dintre ele este pedeapsa principală și cea mai ușoară este secundară.

Acest principiu ni-l confirmă în fine și art. 54 c. p. care spune: se mai pot pronunța pe lângă pedeapsa privativă de libertate, ca *pedepse complementare*, împreună sau separat excluderea de la funcțiuni și suspendarea exercițiului drepturilor politice (ex. art. 289, 291, 341, 354 c. p. reglementate prin art. 57 c. p.) și mai departe acest articol impune judecătorilor a aplica totdeauna toate felurile de pedepse prevăzute de cod în partea specială (ex. art. 4 și 5 din legea XLI—914, art. 302 c. p. etc.) *principale* (închisoare) *complementare* (amendă și în lăturare de la funcții și dr. politice) putând omite doară *excluderea de la funcții și dr. politice* și aceasta numai când pedeapsa principală nu este mai mare de șase luni închisoare corecțională sau detențiune, chiar dacă pe lângă aceasta s'a aplicat și pedeapsa secundară pecuniară de asemenea și în cazurile în care pedeapsă principală pronunțată este singură pedeapsa pecuniară.

De altfel admitând la fel cu tribunalul că legea speculei având caracter draconic este de strictă interpretare și judecătorilor nu le este permisă nici o distincție pentru că nici legea n'o face, nu ne putem explica pentru ce tribunalul în toată motivarea nu face de cât distincții, discuții și interpretări, când legea nu spune nimic tocmai asupra modului de a se introduce apel contra unei sentințe prin care infractorul a fost condamnat la închisoare și la amendă.

Relativ la penultimul argument din motivarea sentinței tribunalului și prin care acesta constată că contravenientul a fost desteptat asupra consecințelor neconsemnării amendei, credem că este superfluu, pentru că o sentință judecătorească nu este o transacție cu partea. Instanța aplică legea îi potrivește textele fie la fapta săvârșită de infractor sau relativ la admisibilitatea în drept a cererii ce face în speța ce are de judecat și atata tof.

Am făcut toată această discuție pentru a evidenția la ce muncă grea sunt supuse instanțele judecătorești și magistrații din Ardeal când aplică unele legi unificate penale ca în cazul de față, din pricină că aceste legi nu

sunt clare și complete. E greu ca în materie penală să calci anumite principii de drept public penal, să răpești dreptul sfânt de apărare consfințit de democrație legiuirilor și or cât de drastică ar fi legea excepțională ce aide aplicat când legea face este a se conchide în favorul infractoului.

Desigur că tribunalul Cluj și-a motivat foarte frumos punctul său de vedere; a împrumutat un mod de interpretare ce se poate discuta. Rămâne să vedem ce va zice Inalta Curte de Casație, înaintea căreia afacerea se va prezenta în recurs.

V. M. D.

LEGE

Privitoare la constatarea morții prezumate a celor dispăruți în timpul războiului, precum și la regularea situației juridice a patri-moniilor și a urmașilor lor

Art. 1. — Cei dispăruți în intervalul dela 13—26 Iulie 1914 și până la 1 Aprilie 1921, data trecerii armatei pe picior de pace, vor putea fi prezumați încetați din viață dacă disparițiunea va fi durat cel puțin un an dela această din urmă dată.

Aceste dispozițiuni se aplică și persoanelor cari n'au aparținut armatei.

Art. 2. — Cererea pentru constatarea morții prezumate a unei persoane dispărute va putea fi făcută de orice parte interesată sau din oficiu de ministerul public. Cererea se va adresa judecătorului de ocol în circumscripția căruia dispărutul și a avut ultimul domiciliu și va cuprinde: numele, pronumele, meseria acestuia, cum și arătarea dovezilor pentru stabilirea temeiniciei cererii. Cererea și întreaga procedură pentru constatarea morții prezumate sunt scutite de orice taxe de timbru.

Art. 3. — Judecătorul, primind cererea, va dispune afișarea ei în extract la ușa judecătoriei, a primăriei și la ultimul domiciliu, constatându-se toate acestea prin procese verbale de agenții respectivi. Dacă pe lângă probe scrise partea invoacă și martori, judecătorul va dispune chemarea și ascultarea lor după regulile dreptului comun.

Deosebit de acestea, judecătorul, din oficiu, va cere relațiuni despre persoana dispărută dela autoritățile publice, cari, după cazuri, ar putea procura informațiuni necesare în cauză. După o lună dela afișarea cererii la locurile indicate, judecătorul va judeca în camera de consiliu și va pronunța în ședință publică cartea de judecată, fără drept de opoziție și cu drept de apel la tribunal în termen de 10 zile dela pronunțare. Tribunalul va judeca cu aceeași procedură și hotărîrea sa va fi supusă numai

recursului în casație, în termen de 10 zile dela pronunțare. Decizia Curții va fi fără drept de opoziție.

Art. 4. — Prin hotărîrea care declară moartea prezumată se va stabili data morții, care în lipsă de dovezi va fi data hotărîrii primei instanțe.

Dacă cel dispărut lipsește din momentul în care a avut loc o luptă, o explozie, un naufragiu sau un alt fapt de război, momentul aceluia fapt se va considera ca dată a decesului, afară dacă s'a stabilit prin cercetări că dispărutul a supraviețuit aceluia fapt.

Art. 5. — Hotărîrea definitivă pentru constatarea morții prezumate ține loc de act de moarte și va fi înscrisă după cererea părții interesate sau din oficiu în registrul de morți. În acest scop grefierul judecătoriei, dacă cartea de judecată a rămas definitivă, ori grefierul tribunalului, este dator a trimite extract depe hotărîre ofițerului stării civile în termen de 10 zile deladata când hotărîrea a rămas definitivă.

Grefierii cari nu se vor fi conformat acestei îndatoriri, ori olișerii stării civile cari nu vor fi făcut de îndată înscrierea, vor fi pedepsiți de instanța care a dispus înscrierea, din oficiu, ori după cererea procurorului, la o amendă civilă dela 500—2.000 lei, printr'o hotărîre nesupusă la nici o cale de atac, afară de aceea a opoziției în termen de 5 zile dela comunicare.

Art. 6. — Pe baza hotărîrii care declară decesul prezumat al dispărutului se deschide succesiunea la data când hotărîrea a rămas definitivă.

Moștenitorii nu vor face acte de dispozițiune decât după trecere de un an dela deschiderea succesiunii.

Se exceptează averea mobilă supusă stricăciunii, care poate fi înstrăinată îndată după punerea în posesiune. Deasemenea va putea fi înstrăinată chiar și averea imobiliară dacă autoritatea judecătorească unde s'a deschis succesiunea ar găsi aceasta de un vădit folos pentru succesiune.

Vânzarea se va face prin licitație publică și prețul se va consemna la Casa de depuneri, moștenitorii prezumtivi neavând dreptul decât la venit.

Art. 7. — Dacă dispărutul se reîntoarce sau dacă se dovedește existența lui, efectele hotărîrii prin care s'a declarat moartea prezumată vor înceta și hotărîrea definitivă va fi revizuită, după cererea celor interesați sau a procurorului, cu aceeași procedură și aceleași căi de atac cu cari a fost dată.

Pe temeiul acestei hotărîri de revizuire definitivă dispărutul își va primi averea în starea în care s'ar găsi, precum și prețul consemnat al lucrurilor înstrăinate din ea, sau cele cumpărate cu prețul averi vândute, fără a putea urmări acea avere dacă va fi trecută la o a treia persoană.

Veniturile averii rămân definitiv câștigate de către cei trimiși în posesia moștenirii

Art. 8. — Soțul dispărutului, al cărui deces

prezumat a fost declarat, se poate recăsători imediat după ce hotărîrea a rămas definitivă.

Căsătoria din urmă va putea fi anulată din cauză că soțul prezumat mort mai trăiesc, numai după cererea primului soț sau după cererea soțului care n'a avut cunoștință de existența soțului acestuia.

Acțiunea în nulitate se va intenta în termen de 6 luni dela constatarea oficială a existenței soțului presupus mort.

Căsătoria anulată va produce față de soțul de bună credință și de copii efectele căsătoriei putative.

Art. 9. — Dacă sentința prin care unul din soți a fost declarat prezumat mort a fost atacată prin o cerere de revizuire, celălalt soț nu poate contracta o nouă căsătorie înainte de terminarea definitivă a litigiului, afară numai decă cererea de revizuire a fost făcută după împlinirea a 3 ani dela înscrierea sentinței la oficiul stării civile.

Art. 10. — Până la darea unei hotărîri definitive de declararea morții prezumate a unui dispărut, judecătorul competente, după cererea părții intelesate ori a ministerului public, sau chiar din oficiu, va putea numi un curator care să facă toate actele conservatoare, cum și pe acele de administrație anume determinate privitoare la averea dispărutului. Curatorul va fi numit de preferință dintre moștenitorii prezumptivi ai dispărutului, cari ar înfățișa mai multă încredere pentru o bună administrație.

Judecătorul numind pe curator va dispune totdeodată ca veniturile să se împartă între moștenitorii prezumptivi ai dispărutului până la jumătate din valoarea lor și chiar în întregime dacă necesități imperioase familiare impun această dispozițiune.

Art. 11. — Hotărîrea prin care s'a respins cererea de declararea morții rămâne fără efect dacă în urmă s'ar dovedi cu acte de stare civilă decesul.

Art. 12. — Dispozițiunile din art. 7 se vor aplica și hotărîrilor pronunțate de instanțele judecătorești după dreptul comun înainte de promulgarea acelelei legi când dispărutul s'a reîntors.

Art. 13. — Cererile pentru declararea decesului prezumat pe temeiul legii de față vor putea fi introduse timp de 5 ani socoliși dela punerea în aplicare a legii de față.

(S'a publicat cu M. O. din 12 Dec. 1923 cu No 5876).

Adnotări. 1. Legea cuprinde următoarele date: a) data morții va fi data, hotărîrii primei instanțe; b) dacă însă prin dovezi se va clarifica adevărată dată a morții, se va stabili această dată; c) dacă cel dispărut lipsește din momentul unei lupte, explozii etc. data acestui act de războiu va fi data morții; d) dacă se dovedește că a supraviețuit acestui act de războiu, se va aplica punctul a) sau b) după împrejurări; e) succesiunea se deschide la data când hotărîrea a rămas definitivă; f) libera dispozițiune a moștenitorilor începe după trecere de un

an dela deschiderea succesiunii. Pentru ce să fie data morții data hotărîrii primei instanțe? Și dacă sentința stabilește o zi ca data morții prezumate a celui dispărut, succesiunea pentru ce să nu se deschidă în acea zi? Pentru ce să fie un interval între ziua prezumată a morții și data când hotărîrea a rămas definitivă? Se poate ca aceia care au murit după moartea prezumată a celui dispărut, dar înaintea datei când hotărîrea a rămas definitivă, să decedă de la succesiune? Se poate ca drepturile lor să depindă de sângea judecătorului, sau de alte împrejurări; d. e. porlăzului sau servitorul nu înmânează o citație, sau un martor nu se prezintă și prin urmare darea sentinței întârzie? Legea maghiară din 1868 cuprindea aceaș dispozițiune și tocmai pentru motivele mai sus enumerate a fost modificată în 1881, practica arătând că dispozițiunea a fost greșită.

2. Art. 6, alin. IV se referă numai la alin. II. sau și la alin. III? Mîntea sănătoasă cere să se aplice numai la cazul când întreținerea se face în cursul primului an după deschiderea succesiunii (alin. III). Altfel, prețul de cumpărare ar rămâne pe vecie la casa de depuneri.

3. Dacă cel dispărut se reîntoarce, pentru ce să aibă dreptul de a cere anularea căsătoriei încheiate de soțul său după declararea morții prezumate? Se poate cu o a treia persoană să ceară anularea unei căsătorii care nu este nulă ci numai atacabilă? Dacă soții se iubesc și nici unul nu voiește să se anuleze căsătoria lor, fostul soț poate să le transforme căsătoria în concubinaj?

4. Acțiunea în nulitate se va intența în termen de 6 luni dela constatarea oficială a existenței soțului presupus mort. Și dacă soțul celui dispărut află de existența acestuia din urmă numai după expirarea termenului de 6 luni? Nu va mai putea ataca căsătoria sa?

5. Dacă cel prezumat mort se reîntoarce după împlinirea a 3 ani dela înscrierea sentinței la oficiul stării civile și cere revizuire, celălalt soț poate încheia o nouă căsătorie cu toate că știe că soțul său mai trăiește? (Art. 9.) Și această căsătorie se poate sau nu anula la cererea fostului soț?

6. Ce va fi cu procesele în curs? Sunt în curgere la tribunale multe sute de procese pentru declararea morții prezumate. Chestiunea este foarte importantă, pentru că și normele de drept civil se deosebesc.

Se iese problema, dacă legea de față se va aplica și la procesele pendinte înaintea instanțelor, în vedere că normele de drept relative la procedură se aplică imediat după promulgarea lor și la afacerile în curs.

Legea de față creiază o procedură grațioasă specială și scurtă pentru declararea morții acelor care au dispărut în războiu.

Procedura din art. 732—748 P. c. nu poate fi scoasă din vigoare în urma faptului că legea de față se întinde numai la cei dispăruți în războiul mondial în vreme ce procedura din art. 732—748 P. c. reglementează și alte cazuri.

Prin urmare, legea de față poate fi interpretată sau așa că introduce o procedură specială pe lângă cea veche, contradictorie, părțile fiind libere să aleagă. Sau că pentru cei dispăruți în războiu legea de față este singurul izvor de drept, deci procedura veche nu mai are loc.

În ambele cazuri se ivesc mari greutăți.

În primul caz, când cele două proceduri concurează, greutățile sunt de nebiruit. Să zicem că cel dispărut în războiu are doi moștenitori posibili: un fiu căsătorit fără copii și un frate. Fiul a murit în anul 1922, fratele trăiește. Dacă se aplica procedura civilă din Ardeal, cel dispărut va fi considerat c'a murit la 31 Dec 1921. Deci, fiul a moșteni averea sa, iar după fiu va moșteni soția acestuia. Dacă se aplică legea de față, fiul trebuie considerat c'a murit înainte de moartea tatălui său, deci fratele va moșteni averea celui dispărut. Deci, soția fiului va avea interesul ca procedura să se facă după P. civ. iar fratele va introduce procedura legii de față.

Ar fi cu puțință ca tribunalul să declare moartea, iar judecătoria de ocol nu sau invers. S'ar putea naste cele mai grave conflicte.

Credem deci, că teoria procedurilor paralele nu s'ar putea susține.

Însă, și aplicarea legii la procesele în curs prezintă mari greutăți.

Dacă procesul este pendinte înaintea Curții de Casație, cum să se aplice legea de față? Casația să retrimite dosarul, ca judecătoria de ocol să judece, după ce a judecat tribunalul și Curtea de Apel? Sau Curtea de Apel să trimită dosarul judecătoriei de ocol, după ce a judecat tribunalul?

S'ar putea zice ca noua lege să se aplice numai la procesele pendinte înaintea tribunalelor. Dar și în acest caz se ivesc greutăți. După ce publicarea a fost inserată în Monitorul Oficial și a trecut un an, s'a făcut întreagă procedura probatorie: atunci să se înainteze cererea din nou la judecătoria de ocol, să se afișeze din nou și să repete probațiunea?

Totuș, aceste greutăți n'au prea mare importanță și prin urmare credem că noua lege ar trebui să fie aplicată la toate procesele pendinte înaintea primei instanțe.

7. Ne pare foarte rău că legea a adoptat sistemul vechiu, după care cea zi trebuie considerată ca ziua morții prezumate, în care sentința s'a pronunțat. S'a constatat de multe ori că acest sistem nu este just. Succesiunea depinde de ziua prezumată: dacă cineva nu supraviețuiește acelei zile, nu poate fi succesor. Deci, drepturile părților vor depinde de eventualități, de întâmplări. Poate că ordinea succesiunii va fi cu totul alta, pentru că servitorul n'a înmănat la timp o citație, sau pentru că judecătorul a căzut bolnav în ziua fixată pentru dezbateri. Faptul, că succesiunea se deschide la data când hotărârea a rămas definitivă, agravează această situație. Am fi preferit ca legea să adopte teoria modernă, după care cea zi trebuie considerată ca ziua, decesului, în care s'au împlinit condițiunile cerute pentru prezumarea morții.

8. Credem că legea nu atinge chestiunea *dovezilor* morții. Adică atunci, când nu cer ca prezumpția să se declare, ci dovedesc faptul decesului și ziua acestui: pot să fac aceasta prin proces de drept comun. Printr'un astfel de proces, pot combate și sentința prin care s'a declarat prezumpția. Am fi preferit ca și această chestiune să fi fost lămurită în lege. Chestiunea este de mare importanță, pentru că ordinea succesiunii poate fi alta.

St. L.

JURISPRUDENȚA STABILITĂ DE INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea II. Ardeal

Atenat contra pudoarei. Fată în etate de 14 ani. §. 236 c. pen. Rea stabilire a pedepsei. §. 57 al. 2 și 250 c. pen.; §. 385 p. 1. a pr. pen. și 384 poziția 2. pr. pen. Cumul ideal de infracțiuni. Omisiune esențială. Legea 33, 1896; art. 325 pr. pen.; art. 301 c. pen. 381 al. 3 pr. pen. și art. 31 al. 2 N pr. pen. (Deciziunea No. 841/922).

Crimă de asasinat și tâlhărie. Coautori. Nex causal. Crimă de tâlhărie prevăzută și calificată de §. 344, 349 și 354 c. pen. Atenuarea pedepsei §. 92 c. pen. Infracțor recidivist. Motiv de nulitate neprecis. Recurs respins pe baza §. 434 pr. pen. și §. 36 N. pr. pen (Deciziunea No. 862/922).

Contrabandă vamală. Recurs revocat de Procurorul general §. 394 al. 5 pr. pen. și 31 N. pr. pen. (Deciziunea No. 863/922).

Crimă de plăzmuire. Stampilare falsă de bancnote de coroane austro-ungare. Ordonanța consiliului dirigent din 1919. Crimă pedepsită de §. 203 al. 2 c. penal. Expertiză medicală spre a se stabili dacă infracțorul a lucrat cu discernământ. Circumstanțe atenuante. §. 92 c. pen. (Deciziunea No. 998/922).

Secțiunea III. Ardeal

Impozit. Valută străină. Afaceri clandestine de speculă. Director de bancă Susțineri contrazicitive. Stabilirea legală a veniturilor particulare în raport cu adeverata stare materială a recursului. (Deciziunea No. 1293/922).

Impozit. Ocupațiune profesională de vânzări-cumpărări de imobile Vânzări neproducătoare de venit. Stabilirea impozitului. (Deciziunea No. 1294/922).

Locațiune de servicii. Servitoare bolnavă. Muncă excesivă. Obligațiunea patronului de a suporta spesele tratamentului. (Deciziunea No. 1295/922).

Contencios administrativ. Inginer revocat din serviciul Direcțiunii de poduri și șosele. Comisiune disciplinară. Omisiunea primei instanțe. Ilegalitatea revocării. (Deciziunea No. 1304/922).

Secțiunea III. Bucovina

Contrabandă vamală. Constatarea faptelor în temeiul art. 215 din legea vamală. Contra dovezi neconcludente. Cazurile în care procesul verbal de constatare poate fi anulat pentru lipsă de formă. Inscrierea în fals. (Deciziunea No. 1306/922).

Contrabandă vamală. Import de coroane. Scopul stampilării coroanelor. Prohibițiune prevăzută de art. 488 din tariful vamal și decretul-lege interpretativ din 1919. (Deciziunea No. 1307-922).

SECȚIUNEA II.

Decizia No 841-922 Ardeal Dosar No 669-922

S'a luat în cercetare cauza: atenat contra pudoarei contra acuzatului Tosa Dumitrof zis Dumitrievici.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Brașov a pronunțat sentința sub No 3959/24-1921, că în urma apelului dat de părți Curtea de Apel Târgu-Mureș a pronunțat sentința sub No 576/19-1921 cum și acela că contra acestei sentințe a declarat recurs acuzatul în termen.

În lipsa părților; S'a ascultat raportul Dlui Consilier Dr. N. Stănilă. S'a ascultat Dl Procuror Dr. Silviu Popp în concluziuni.

Deliberând. Asupra unicului motiv de casare: Violarea art. 385 p. 1 a) Pr. pen. prin constatarea greșită a vinovăției.

Având în vedere, că instanțele de fond au constatat în fapt că acuzatul s'a împreunat sexual cu o fată cinstită în etate de 14 ani, aducând în atingere părțile genitale.

Având în vedere, că faptul astfel constatat intrumțește toate elementele infracțiunii săvârșite și prevăzute în art. 236 C. p.

Având în vedere, că astfel fiind recurentul nu arată motivele din care s'ar putea constata, că din ce cauză nu ar constitui faptul constatat nici o infracțiune.

Iar din actele din dosar se pare că recurentul intenționează atacarea sentinței pe motivul de apreciere greșită a probelor ceea ce fiind un drept suveran al instanțelor de fond scapă de controlul instanței de revizuire.

Curtea află acest motiv de inadmisibil. Constata însă Curtea, că instanțele de fond au violat dispozițiile art. 57 al 2 și 250 C. pen. stabilind pedeapsa secundară la 2 ani și suspendând pe acuzat și dela exercițiul drepturilor politice cum și aceea că prin faptul, că nu au dat hotărâre formală și referitoare la acuza privitoare la leziune trupeză au violat dispoziția art. 385 punct. 11 poziția 2 Pr. pen.

Deoarece legea prevede pentru crimele înșirate în cap. XIV. c. p. numai excluderea dela funcțiuni publice ca pedeapsă secundară nu și suspendare de la drepturi politice cum greșit s'a dispus.

Iar minimul acestor pedepse în caz de crimă ca în speță e de 3 ani care nu se poate reduce sub acest minim între nici o împrejurare.

În fine că conform principiului acuzatoriu pe care se bazează toate dispozițiile legii 33—1896 și în special art. 1 și 325 Pr. pen. instanțele judecătorești fiind obligate a consemna acuza prin o hotărâre formală în speță erau datorate a se declara și asupra acuzei privitoare la infracțiunea prevăzută în art. 301 C. pen. care fără îndoială se află în cumul ideal cu fapta prevăzută în art. 236 Cod. pen. de oarecât sub vătămare trupeză nu este a se înțelege numai o rănire formală ci orice conturbare a sănătății cauzată intenționat fără deosebire că scopul faptei care a fost (dolus eventualis.)

Servind însă aceste violări de lege în mare parte în favorul acuzatului în lipsă de remediu de drept conf. art. 387 al 3 Pr. pen. combinat cu art. 31 al 2 N. Pr. penală nu se pot îndrepta.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul declarat de acuzatul Tosa Dumitrov zis și Dumitrievici contra sentinței Curții de Apel Târgu-Mureș No 576/291—1921.

Casează în baza art. 385 al ultim și art. 33 al 1 c) Pr. pen. pentru cazul de nulitate prevăzut în art. 385 punct. 2 Pr. pen. din oficiu sentințele ambelor instanțe de fond întrucât privește suspendarea exercițiului drepturilor politice ale acuzatului omițând aceste dispoziții din sentință, celelalte dispoziții le lasă neatînse.

Data și citită în sedință publică la 31 Martie 1922.

Decizia No. 832—1922

Ardeal

Dosar 867—1922

S'a luat în cercetare crima asapinat și tâlhărie contra acuzaților Vășilor Vărgan și Gheorghe Parna.

Se constată însă că în cauza prezentă Trib. Oradea-Mare a dat sentința No. 409/46—1921 care fiind apelată de acuzatul Vasile Vărgan și apărătorul ambilor acuzați Curtea de Apel Oradea-Mare a dat sentința P. 853/53—1921 contra căruia a înaintat recurs de nulitate acuzații și aparatorul public.

În lipsa părților: S'a ascultat raportul Dlui Consilier Dr. I. Moșiu. S'a ascultat Dl. Procuror Dr. Silviu Popp.

Deliberând, Asupra motivelor de recurs:

1. Stabilirea greșită a mai infracțiuni multor (art 385. p. 1 P. p.)

2. Aplicarea greșită a art. 92 (art. 385 p. 3 Pp.

Apărătorul public al acuzaților înșinuă contra sentinței Curții de Apel recurs de nulitate pe baza punctelor 1a și 3 ale § 385 Pp. acuzații susțin nuă recurs de nulitate contra acelei sentințe pe motiv că ei nu se simt vinovați.

Recursul de nulitate nu s'a motivat înscris.

Acest remediu procesual însă nu sa putut lua în considerare. Curtea de Apel a stabilit ca fapt adevărat că la 1 Noembrie 1919 în orele de dimineață în comuna Valea Neagră acuzatul I. Vășilă Vărgan a lovit în cap pe cărciumăreasa Oana Coba Marin în jocuina ei cu o coadă de hârleț, iar coacuzatul, II. Gheorghe Parna a împușcat-o în cap cu o armă omorând-o neintenționat, dar fără premeditație în modul acesta și folosind în comun și la oaltă această violență contra vietimei spre scopul ca ei să-și aproprie pe nedrept dela viațimă suma de 6200 cor. în numerar apoi olandă și niște opinei s'au bocanci care lucruri se aflau atunci în posesiunea vietimei.

Fără de aceas'tă stare faptică acceptată ca adevărată nu se poate recunoaște din declarațiunile ce-i s'au făcut când s'a anunțat remediu procesual prezent că pentru ce faptul acuzaților nu constituie infracțiunea imputată lor. Starea faptică fiind stabilită de către Curtea de Apel fără violarea legii și Inalta Curte și-a format din faptele acceptate ca adevărate că acuzați sunt coautorii infracțiunii imputate lor. Toate elementele externe și interne menționate mai sus ale faptului coacuzatilor prin care se stabilește și subzistență nexului causal, constituiesc crima tâlhăriei prevăzută în § 344 C. p. calificată și penată însă în aliniatul ultim al §§. 34-a și 354 C. p. nu subzista deci motivul de nulitate indicat în punctul 1-a al § 385 Pp. și învocat de apărătorul public al coacuzatilor.

În ceea ce privește partea recursului de nulitate al apărătorului public bazată pe punctul 3 al § Pp. se constată că față de coacuzatul I. Vasile Vărgan s'a aplicat § 92 C. p. și pe baza acestuia a avut loc atenuațiunea extraordinară a pedepsei.

În sensul aliniatului secund al § 33 din n. Pp. însă fundarea recursului de nulitate prezent pe pt. 3 al § 385 Pp. este neadmisibilă.

Fără de coacuzatul II. Gheorghe Pa na s'a constatat că acesta a mai fost pedepsit înainte de comiterea crimei prezente din cauza acesta ne fiide circumstanțele atenuante nede atât de numeroare nici

atât de importante pentruca și minimul pedepsii fie considerat de disproportionat de grav, din aceasta cauză n'a putut avea loc reducerea pedepsii edicate de forurile în ferioare.

Partea aceasta a recursului este de nefondată.

Motivul de nulitate înscinuat de acuzați pe motivul că ei nu se simț vinovați de asemenea nu s'a putut lua în considerație pentrucă motivul acesta nu se poate subsuma sub nici un motiv de nulitate indicat în §§ 384 și 385 Pp.

Acuzații au denegat la pertractarea principală înaintea Tribunalului precum și înaintea Curții de Apel comiterea faptelor imputate lor și stabilite din însinuarea recursului lor de nulitate în genere nu rezultă ca acuzații ce dispoziție a sentinței și din ce motive atacă sentința.

Nici din apărarea lor nu se poate deduce că ce sens are să-i se atribue acestui mod de însinuarea recursului de nulitate al acuzaților, neindicându-se obiectul acestui remediu procesual.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii.

Respinge în sensul aliniatului al treilea al § 444 Pp. precum și în sensul aliniatului prin al § 36 n. Pp. recursul de nulitate al apărătorului public și a acuzaților în scinuat contra sentinței Curții de Apel Oradea-Mare dată la 27 Decembrie 1921 Pp. 852/53—1921.

Dată și citită în ședință publică la 3 Apr. 1922.

Decizia No. 683—922.

Ardeal

Dosar 740—922

S'a luat în cercetare cauza: contrabandă vamală contra acuzaților Theodor Tobias Ileanu și Maurițiu Gullmann.

Se constată, că în cauza prezentă Trib. Oradia-Mare a pronunțat sentința sub No. 7601/63—1921 P. III., că în urma apelului declarat de acuzați Curtea de Apel Oradia-Mare a dat sentința sub No. 1115/5—1921 P. cum și acela că contra acestei sentințe a declarat recurs acuzatorul public în termen pe care procurorul general îl revoacă.

În lipsa părților.

S'a ascultat raportul Dlui Consilier Dr. N. Stănilă.

S'a ascultat Dl. Procuror Dr. Silviu Popp.

Deliberând având în vedere că procurorul general a revocat recursul făcut de acuzatorul public pe lângă instanța de Apel, iar art. 394 al 5 din Pr. pen. și 31 m. P. p. dispune în astfel de caz nu mai are loc revizuire.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii.

Trimite dosarul Tribunalului Oradia-Mare omițând revizuirea cauzei.

Dată și citită în ședință publică la 3 Aprilie 1922.

Decizia No. 998—1022.

Ardeal

Dosar 2093—921

S'a luat în cercetare crima de plăsmuire de monedă contra acuzatului Sigismund Mandel.

Se constată că Trib. Cluj a dat sentința No. G. 761/98—1920 care fiind apelată de acuzat, apărător, procuror, Curtea de Apel Cluj a dat sentința No. P. 91/100—1921, contra căreia a înaintat recurs de militate apărătorului acuzatului.

În lipsa părților.

S'a ascultat raportul Dlui Consilier Dr. I. Moșoiu.

S'a ascultat Dl. Procuror Dr. Silviu Popp.

Deliberând apărătorul special al acuzatului a înscinuat în contra sentinței Curții de Apel recurs de nulitate în baza punctelor 1 a) b) și c) și 3 ale §-ului 385 P. p.

Acuzatul aderează la recursul de nulitate înscinuat de apărătorul său.

Recursul de nulitate nu s'a motivat în scris.

Conform faptelor acceptate de adevărate de Către Curtea de Apel, care fapte în sensul aliniatului ultim al § 33 No. G. p. au să servească de bază și acestei sentințe: acuzatul cu stampila false pregătită de el cu inscripția: România Timbru special a stampilat în primăvara anului 1920 bancnote de coroane ale băncii austro-ungare, care bancnote în virtutea ordonanței Consiliului Dirigent aparuta în Gazeta Oficială din 25 Mai 1919 de sub No. 31 în Sibiu numai erau valabile pentru circulațiunea fiduciară, făcând această alterațiune asupra lor cu scopul de-a le da aparența de monede valabile și a le pune în circulațiune, ca stampilate în mod veritabil în conformitate cu acea ordonanță.

În timpul când sa comis infracțiunea, pe teritoriul României nu erau valabile pentru circulațiunea fiduciară, decât numai acele bancnote de coroane, care erau stampilate în sensul ordonanței menționate: deci acuzatul n'a comis în fracțiunea imputată lui în epoca de stampilare oficială când adică bancnotele de coroane erau încă valabile în țară pentru circulațiune, din care motiv faptul imputat acuzatului cade sub prevederile și sancțiunile codului penal comun și nu sub ale ordonanței menționate mai sus.

Faptul menționat al acuzatului conține deci toate actele constitutive, pentru ca acela să constituie crima falsificățiunii de monedă prevăzută în aliniatul secund al § 203 C. p.

Nu subzistă deci motivele de nulitate indicate în punctele 1 a) și b) ale § 385 P. p. învocate de acuzat și apărătorul său, Curtea de Apel a stabilit ca împrejurare atenuantă în favorul acuzatului, degenerația creditară a lui aplicând în cdnsecință § 92 C. p.

Deși conform expertizei medicale liberul arbitru al acuzatului, în urma antecedentelor creditare familiare se consideră de limitat, dar s'a stabilit tot prin această expertiză medicală că acuzatul în timpul comiterii faptului din chestiune a avut libertatea discernământului. Nu există deci cauze, care exclud imputabilitatea ci numai cari stenuază imputabilitatea. Prin urmare urmare subzistă nici motivul de nulitate indicat în punctul 1 c) al § 385 P. p. și învocat de apărător și acuzat.

Deoarece 92 C. p. este aplicat în favorul acuzatului și pedeapsa s'a edictat în proporție cu gradul de culpabilitate subiectivă și obiectivă a acuzatului — deoarece mai departe între astfel de împrejurări acuzatul și apărătorul său în sensul aliniatului secund al § 33 N. P. p. nu-și pot funda recursul lor de nulitate pe punctul 3 al § 385 P. p. partea aceasta a recursului de nulitate a acuzatului și apărătorului său este inadmisibilă.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii.

Respinge în sensul alin. prim al § 36 N. p. p. și alin. al treilea al § 434 P. p. recursul de nulitate al acuzatului și al apărătorului său înscinuat contra

sentinți Curți de Apel Cluj dată la 18 Mai 1921 sub No. 91/100—1921.

Dată și citită în sesiune publică la 28 Aprilie 1922.

Decizia No 1293—922 Ardeal Dosar No 770—921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Pal Csamji în contra hotărârei No 1284—920 a Comisiunii de reclamare din Timișoara.

În lipsa părților, cari conform legii nu s'au citat.

S'a ascultat raportul făcut de Dl Consilier Dr. El. Balaș.

Văzând că termenul s'a afișat conform legii.

Curtea Deliberând asupra motivelor recursului că, recurentul nu s'a ocupat în anul 1919 cu afaceri de valute străine, de oarece fiind până la 9 Ianuarie 1919 Subdirector al Băncii de Credit General Ungar, acest post îi interzicea o altă ocupațiune particulară, ceea ce vrea să mai dovedească și cu certificatul Poliției orașenești și că dacă ar fi avut un venit particular așa de considerabil cum vrea să-l stabilească hotărârea atacată, atunci n'ar fi avut nevoie de a contracta un împrumut oneros, pe care vrea să-l dovedească cu contractul încheiat, în ziua de 3 Ianuarie 1920 cu Dr. Samuel László, că pentru toate aceste motive cere ștergerea totală a impozitului de a 3-a clasă.

Curtea considerând că, deși regulamentele băncii al cărei Subdirector era recurentul, îi interziceau să se ocupe cu afacerile particulare, acest fapt singur însă nu exclude că recurentul s'a ocupat totuși de ele contrar regulamentelor.

Considerând că o altă ocupațiune / o înălțura nici cu certificatul poliției, de oarece acest certificat dovedește în această privință numai împrejurarea, că în contra recurentului nu s'a făcut nici o plângere pentru o altă ocupațiune, ceea ce însă nu stabilește și faptul că într' adevăr nu s'a ocupat cu ele.

Considerând că, în ceea ce privește deschiderea după parasirea Băncii de Credit General Ungar a unei Bănci particulare de recurent, susținerile dănsului evident contradicțoare, nu pot fi luate în considerare, fiindcă a susținut mai întâi că suma de 50.000 coroane necesară pentru deschiderea băncii și-a obținut-o dela mama sa și că a împrumutat dela „Societatea Cooperativă Centrală de Credit“ suma de 200.000 coroane; iar mai târziu a susținut că întreaga această sumă de 250.000 coroane, a împrumutată dela Dl Samuel László; că față de aceste contradicțiuni trebuie considerată întemeiată stabilirea hotărârei atacate, cu un așa de mare venit nu s'a putut rezulta, decât numai din afacerile clandestine de speculă aceasta cu atât mai vădit, de oarece comisia de reclamare a stabilit-o pe baza cunoștinței directe a situațiunii materiale a recurentului.

Considerând că susținerile și dovezile produse de către recurent nu pot să înălțure exactitatea hotărârei atacate.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii Respinge recursul.

Dată în Camera de Consiliu azi 30 Septembrie 1922.

Decizia No 1294—122 Ardeal Dosar No 3485—921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Herman

Winkler în contra hotărârei No 271—271 a Comisiei de reclamare din Timișoara-Iosefin No 1.

În lipsa părților care conform legii nu s'au citat.

S'a dat cuvântului Dlui Dr. Oanea Avocat admis de Curte care a pledat pentru recurent.

S'a ascultat raportul făcut în cauză de Dl Consilier Dl. Dr. Balaș.

Văzând că termenul s'a afișat conform legii, Curtea Deliberând, asupra motivelor recursului că, stabilirea unui venit de 80.000 coroane din vânzarea-cumpărarea profesională de case nu poate să aibă loc, de oarece recurentul a vândut numai casele, proprii și că suma pensiei sale de 7000 de coroane din greșală nu a fost scăzută din venituri.

Curtea având, în vedere că, din extrasele din cărțile fondulare respective rezultă că, recurentul a vândut numai casele sale proprii și că aceste case au fost în proprietatea sa mai înainte timp de 7—8 ani.

Având, în vedere că, aceste vânzări făcute în împrejurările menționate nu constituie o ocupațiune profesională de vânzări cumpărări de case și prin urmare suma rezultată din vânzările ce a făcut nu poate fi impusă la impozitul asupra venitului, de oare ce aceste vânzări neproducând nici un venit, s'a schimbat prin ele numai quantumul averii recurentului.

Că astfel fiind, motivul recursului este întemeiat.

Având în vedere că celelalt motiv al recursului nu s'a găsit întemeiat, de oare ce suma pensiei de 7000 coroane, s'a scăzut din venitul recurentului.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii Admite în parte recursul, casează hotărârea No 271—271, a Comisiei de reclamare din Timișoara-Iosefin No 1, dată în contra lui Herman Winkler și îndrumă aceiași Comisiune, ca, conformându-se considerențelor de mai sus, să desbată și să judece din nou.

Dată în Camera de Consiliu astăzi 20 Septembrie 1922.

Decizia No 1295—922 Ardeal Dosar No 565—921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Dr. Leopold Billik în contra hotărârei No 7—920 a Comisiunii Administrative a orașului Timișoara.

În lipsa părților cari conform legii nu s'au citat.

S'a ascultat raportul făcut de Dl Consilier Dr. E. Balaș.

Curtea Deliberând, Asupra motivului recursului. Că boala servitoarei Ana Schmitz a fost datorită unei nașteri și că prin urmare speșele tratamentului în spital nu cad în sarcina patronului, adică a recurentului.

Curtea văzând că dosarul nu conține nici o dovadă, că boala numitei servitoare ar fi provenit din cauza unei nașteri s'au a unei gravidități, ci s'a constatat din primul moment prin raportul Institutului obstetric din Timișoara că boala servitoarei a avut drept cauză munca prea mare în timpul menstruației.

Văzând că în această epocă numita servitoare a fost în serviciul recurentului, timp de 3—4 luni de zile.

Văzând că conf. art. 5 litera a) din legea XXI. 1898, speșele tratamentului la spital pentru 30 zile cad în sarcina patronului, dacă servitoarea sa a fost în tratamentul spitalului după un serviciu de cel puțin 15 zile, chiar și în cazul când necesitatea tratamentului s'a născut fără vina patronului s'au a servitoarei.

Pentru aceste motive Curtea în mele legii Respinge recursul.

Data în Camera de Consiliu azi 20 Septembrie 1922.

Decizia No. 1304/922 Ardeal Dosar No. 4467/931

S'a luat în cercetare recursul făcut de Inginerul Constantin Corel Sârbu în contra actului Ministerului Lucrărilor Publice care prin Decretul Regal No 4194 din 22 Octombrie 1921 l'a revocat din funcțiunea de Inginer în Direcțiunea de Păduri și Sorele din Transilvania.

S'a prezentat recurentul prin Dl. Avocat Dr. Răchișan și intimatul Ministerul Lucrărilor Publice prin Dl. Avocat Viteul.

S'a ascultat raportul făcut în cauză.

Reprezentatul Ministerului a cerut amânarea recursului spre a se putea procura dela Prefectura Județului Mureș-Turda, dovezile și actele că Comisiunea Administrativă Județeană, ca for disciplinar nu funcționa la data revocării recurentului și cere ca Curtea să intervină oficiul pentru obținerea acestor acte întrucât Ministerul cu toate insistențele repetate nu le-a putut obține.

Reprezentantul recurentului se opune la amânare. Curtea.

Amână judecarea cererii de amânare după debateră fondului.

După care, dân du-se cuvântul în fond.

Recurentul a cerut admiterea recursului cu cheltueli de judecată, iar intimatul a cerut respingerea recursului.

Curtea Deliberând, Asupra motivelor de recurs; Că recurentul fără observarea normelor legale în vigoare în Transilvania a fost revocat din funcțiunea ce ocupa ca inginer în serviciul Direcțiunii de Poduri și Șasele din Transilvania.

Conșiderând, că pentru serviciile de Poduri și Șasele din Transilvania — după cum chiar și ambele părți afirmă — sunt menținute în vigoare dispozițiunile ordonanței No. 44327/912 a Ministrului de Comerț Ungar — și văzând, că conform dispozițiilor din parag. VII. al acelei ordonanțe recurentul în prima instanță urma să fie judecat de Comisiunea disciplinare a Județului Mureș-Turda: Că recurentul față de negările Ministerului, Lucrărilor Publice a dovedit prin certificat autentic ca Comisiunea Administrativă a Județului Mureș-Turdă în cadrul cărei urma a se forma Comisiunea disciplinară de prima instanță a funcționat în timpul revocării sale — că chiar și dacă acea Comisiune Administrativă nu ar fi funcționat în acel timp, atribuțiile legale a primei instanțe disciplinare nu au trecut asupra acelei instanțe de apel. Că conform parag. invocat a ordonanței 44327/912, K. M. este a se forma la Minister, dar ca prima instanță disciplinară urma să judece autoritatea care în timpul suspendării Comisiunii Admi-

nistrative a fost investită cu atribuțiunile Comisiune Administrative Județene.

Că dar cauza recurentului fiind judecată numai de o instanță de apel alcătuită în Minister adică cu Omisiunea primei instanțe disciplinare județene, numai cu violarea normelor legale a fost pronunțată revocarea recurentului, așa că recursul urmează a fi admis.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii. Respinge cererea de amânare, iar în fond:

Admite recursul, declară ilegal Decretul Regal No. 4194/22 Octombrie 1921 prin care recurentul a fost revocat din funcțiunea de Inginer în Direcțiunea de Goduri și Șosele din Transilvania pe ziua de 1 Octombrie 1921 și invită Ministerul Lucrărilor Publice să desființeze actul.

Obligă pe Ministerul Lucrărilor Publice să plătească recurentului 500 (cinci sute) lei cheltueli de judecată.

Data în sedință publică azi 22 Septembrie 1922.

Decizia No. 1306/922 Bucovina Dosar. No. 759/922

S'a luat în cercetare recursul făcut de Ștefan Hrehorovicz și de Nicolae Grigorovici în contra sentinței Tribunalului Cernăuți No. Bc. IV. 11/922/2.

S'a prezentat recurentul Ștefan Hrehorovicz Grigorovici prin Dl. Avocat Dr. L. Oanea cu procura la dosar, lipsind recurentul Nicolae Grigorovici citat în regulă, iar Ministerul de Finanțe prin Dl. Elefterie Rădulescu.

S'a ascultat raportul făcut în cauză.

S'a ascultat Dl. Laurențiu Oanea care susținând recursul arată, că procesul-verbal care constată contrabanda este isbit de nulitate, întru cât fiind vorba de contrabanda descoperită după săvârșirea ei, n'a fost încheiat în asistența unui ofițer al poliției judiciare conform articolului 199 din legea vămilor.

Dl. Elefterie Rădulescu cere respingerea recursului de oarece recurentul nu s'a înscris în fals conform art. 215 din legea vămilor.

Curtea Deliberând: Având în vedere că prin procesul verbal cu No. 1338 din 29 Februarie 1920, confirmat prin decizia Ministerului de Finanțe Direcția Generală a Vămilor sub No. 187702/920, Ștefan Grigorovici zis și Hrehorovicz a fost condamnat împreună cu Neculai Grigorovici la 5000 lei amendă pentru contrabandă de bani streini.

Având în vedere că prin petiția de recurs, recurenții atacă sentința pentru motivul că tribunalul s'a pronunțat fără să intre în discuția faptelor ce au invocat în apelul lor scris, violând altfel dispozițiunile §-lui 503 al. 2 ein procedura civilă.

Având în vedere că din sentința atacată se constată că Tribunalul discutând procesul-verbal a menținut faptele așa după cum eleau fost stabilite (verbal) în temeiul art. 215 din legea vamală; că în asemenea condițiuni nu mai era necesară examinarea dovezilor propuse de apelanți întru cât după teoria Tribunalului ele nu putea conduce la schimbarea stărei de fapt deja stabilită; că motivul de recurs este prin urmare nefondat. Având în vedere

că recurentul Ștefan Hrehorovicz prin reprezentantul său, a mai susținut oral în fața Curții, că procesul-verbal este isbit de nulitate, de oarece nu a fost încheiat în asistența unui ofițer al poliției judiciare conform art. 199 din legea vamală.

Având în vedere că din examinarea dispozițiilor legii vamale, acum în vigoare rezultă că instanțele judecătorești nu pot anula procesele-verbale, încheiate de agenții vamali, pentru lipsă de formă decât dacă omisiunea acelei formalități este formal prevăzută de lege sub sancțiune de nulitate.

Având în vedere că această interpretare rezultă din aceea că vechiul art. 215 al legii vamale, care prescria nulitatea proceselor-verbale pentru omisiunea forma litărilor prevăzute de lege pentru constatarea infracțiunilor a fost modificat prin noua redacțiune a articolului 218, care nu autoriza Tribunalele să admită în contra lor alte motive de nulitate, decât cele care sunt o consecință a inscripțiunii în fals.

Că așa dar și motivul de recurs invocat în instanță este nefondat;

Decizia 1507—922 Bucovina Dosar No. 758—922

S'a luat în cercetare recursul făcut de Juda Kirmayer în contra sentinței Tribunalului Cernăuți No. Bc. IV. 16—22—2.

S'a prezentat în limbatul Ministerul de Finanțe prin Dl. Avocat Elefterie Rădulescu, lipsind recurentul citat în regulă.

S'a ascultat Dl. Rădulescu en combaterea recursului;

S'a ascultat raportul, făcut în cauză de Dl. Consilier Al. Peretz.

Curtea Deliberând, Asupra recursului;

Având în vedere că Ministerul de Finanțe, Direcția Vămirilor, prin decizia sa cu No. 32839—920, care a aprobat procesul-verbal No. 279 din 24 Aprilie 1920, încheiat de agenții vămii Orășeni, a supus pe Juda Kirmayer la 5000 (cinci mii) lei amendă și la confiscarea coroanelor găcite asupra sa pentru contravenție la legea vamală, voind să le treacă din Polonia în România.

Având în vedere că condamnatul făcând apel în contra arătatei deciziuni Tribunalul din Cernăuți l'a respins prin sentința No. Bc. IV. 16—2 922 atacată cu recurs.

Având în vedere că recurentul prin recursul său, susține că nu se poate face în contra sa aplicarea art. 448 combinat cu art. 192 din legea vamală și Ord. No. 204388—919 a Direcției Generale a Vămirilor de care ce însăși procesul-verbal constată, că coroanele ce se pretinde că au fost introduse prin contrabandă, au fost ștampilate românește;

Având în vedere că ștampilarea coroanelor nu a avut de efect de a naționaliza această hârtie monetă, ci a fost numai o măsură de prevedere luată de Stat în interesul economic al țării pentru a împiedica în vazia, care luase proporții neobișnuite, și era și un mijloc de control pentru a ști la un moment dat, ce anume cantitate se găsea în țară, în vederea retragerii din circulație, ce se aștepta; că așa fiind, introducerea de peste hotar a coroanelor chiar ștampilate întră în prohibițiunea prevăzută de tariful vamal în art. 488 și a decretului lege interpretativ No. 188 din 17 Ianuarie 1919;

Că în baza arătatelor considerațiuni recursul

urmează a fi respins ca nefondat;

Pentru aceste motive Curtea în numele legii. Respinge recursul.

Dată în ședință publică azi 22 Septembrie 1922.

INFORMAȚIUNI

Duminică 30 Decembrie 1923 a avut loc la Curtea de Apel din Cluj și sub președenția dlui Primpreședinte dr. Pompei Micșă, depunerea jurământului membrilor „Comisiunii de supraveghere a minorilor” pentru circumscripția numitei Curți de Apel. Este prima comisiune de acest fel care se institue și va funcționa în coprinsul României Mari în baza legii penale privitoare pe infractorii minori din 1908 aflată în vigoare în Ardeal (legea XXXVI/908).

Comisiunea s'a instituit în urma unei deciziuni a Directoratului General al Justiției din Cluj în urma- torul coprins:

No. 22070/1923 Just. I.

Deciziune

În baza dispozițiilor cuprinse la art. 1 și 4 ale ordonanței Nr. 27.400/1909 Min. Just., înființăm în Cluj Comisia de supraveghere a minorilor cu ex- tindere asupra întregului teritoriu al circumscripției Curții de Apel din Cluj.

În baza dreptului asigurat prin zisa lege și în baza delegațiilor noastre, declarăm membrii ai acestei comisiuni:

1. Pe Domnii consilieri ai Curții de Apel din Cluj: *Gustav Haupt* și *Vasile M. Dimitriu*, delegații Curții de apel din Cluj;

2. Pe Domnii procurori dela Parchetul Tribunalului Cluj: *dr. Liviu Ilea* și *Prosper Constantinescu*, în baza delegației date de dl. Procuror General al Curții de Apel din Cluj.

3. Pe Domnii avocați din Cluj: *dr. Traian Gherman* și *dr. Virgil Bulbuc*, delegații baroului advocațial din Cluj.

4. Pe Domnii președinți ai Sedriilor Orfanale din Cluj: *dr. Alexandru Țiplea* și *dr. Victor Pop*, în baza prevederilor legii.

5. Pe dl. revizor școlar din Cluj: *dr. Iosif Wild*, tot în baza dispozițiilor legale.

6. Pe dl. *Ion Hațegan*, directorul institutului de educație corectivă din Gherla și dl. *Antoni Bota*, directorul închisorii minorilor din Cluj, în baza dispoziției legii.

7. În baza dreptului nostru numim membrii ai acestei Comisii pentru perioada primă până la 31 Decembrie 1926, pe: Dna General *Anastasiu*, Dna Colonel *Tătărescu*, Dna Colonel *Rădulescu*, Dna Dr. *G. Tripon*, pe Dnii: *Dr. Ștefan Laday*, avocat din Cluj, Dl. *P. Roșca* directorul școlii normale din Cluj, Dl. *Constantin Sudețeanu* profesor, *Dr. Ioan Cosma*, notar public, toți domiciliați în Cluj.

Numim președinte al Comisiei pe Dl. *Dr. Ștefan Laday*, vicepreședinte pe Dl. *Gustav Haupt*, președinte de secție pe Dl. *Vasile M. Dimitriu*, iar secretar pe Dl. *Dr. Traian Gherman*.

Articolele, notele și adnotările semnate cu inițialele V. M. D., simplu D., Șt. L., simplu L. ca și cele nesemnate care apar în „Ardealul Juridic” sunt scrise de d-nii Vasile M. Dimitriu Consilier la Curtea de Apel din Cluj, sau Dr. Ștefan Laday avocat din Cluj, redactorii revistei.

Codul civil austriac în lumina jurisprudenței.

Unul din cei mai distinși juriști din Germania, Gustav Hartmann a spus înainte c'o jumătate de secol, că acolo, unde reglementarea justă a raporturilor vieții nu se poate face fără o cazuistică intensă legiuitorul trebuie să se mulțumească cu decretarea principiilor, dând judecătorului puterea să le individualizeze. Această teză a fost recapitularea întregii critici, pe care a făcut o asupra proiectului codului civil german care, prin dispozițiuni amănunțite a voit să desmintă afirmațiunea, că nu se poate codifica tot; nu se pot prevedea toate cazurile, posibilitățile și eventualitățile să se pot ivi în viață.

Evoluția dreptului modern nu a întărit această teză. Războiul mondial a distrus democrațiile și armonia puterilor Statului și a creat omnipotența puterii executive. Mai întâi a dat faliment principiul legislațiunii parlamentare. În țările beligerante, ba chiar și în cele neutrale puterea legislativă recunoscând că este întrecută de rapiditatea schimbărilor vieții politice și economice, a fost silită să introducă sistemul legilor în bianco cuprinzând numai autorizația dată guvernului. Dispozițiunile amănunțite se luau de către guverne prin regulamente, ordonanțe, deciziuni. Cum războiul a durat ani de zile, încetul cu încetul au dispărut limitele naturale ale puterii executive; guvernele s'au deprins a exercita puterea legislativă și emiteau ordonanțe și regulamente fără a se mai întreba dacă li s'a dat sau nu autorizația parlamentului. Astfel s'a ivit o reglementare cu totul detaliată a vieții, pentru că prin deciziuni ministeriale detaliile cele mai puțin importante pot fi supuse unor „măsuri”. Ne am apropiat de evul mediu, în care normele locale se ocupau cu toate amănuntele vieții neoprindu-se nici în preajma dormitoarelor conjugale,

Cu drept cuvânt s'a dat acestei aberațiuni a minții omenești numele de „decretinism”. Și este a tiranie insuportabilă care a contribuit mult la izbucnirea revoluțiilor postbelice. Inșă, nici guvernele revoluționare n'au făcut-o mai bine. Așa spre exemplu, nicăieri nu s'a putut constata o exagerare așa de îngrozitoare a legiferării à tout prix, ca în Rusia sovietistă. S'a dovedit că omnipotența administrației, odată creată, nu se mai poate opri.

Parlamentele n'au putut recuceri puterea lor antebelică; nu pot smulge din mâinile administrației puterea ce i-a dat-o acum vr'o 10 ani. În țările culte această putere este îmblânzită întru câtva prin respectul principiilor juridice consacrate precum și prin dorința generală de a se reintoarce la situația normală. Dar în țările mai puțin culte, legile făcute de parlament n'au nici o autoritate; autoritățile administrative își bat joc de ele și nici publicul nu mai are nici încredere. Cum respectul normelor de drept își are bazele în stabilitatea lor, iar deciziunile guvernului și măsurile autorităților se schimbă din zi în zi și din caz în caz; s'a născut o anarhie a dreptului, sau mai bine zis în locul dreptului domnește forța.

Care este situația puterii judecătorești în acest haos general?

Cum instanțele călăuzite de principiul legalității, nu imită exemplul autorităților administrative, ci aplică legile în mod conștiincios, practica judecătorească va fi supusă aceleiaș anarhiei pe care o produce sau puterii executive.

În țările în care normele de drept se schimbă mereu, nici instanțele judecătorești nu pot să lucreze bine și trebuie să-și piardă cu vremea autoritatea. Această autoritate este bazată pe faptul, că la instanțele judecătorești se distribuie „dreptate”, adică se aplică norme care concordă cu convingerile tuturor. Orice deciziune judecătorească, prin care dreptatea materială este suprimată în baza unei dispozițiuni concrete a normelor de drept este un pas spre coborîrea autorității instanțelor. Ori de câte ori judecătorul trebuie să se disculpe: știu că n'am aplicat principiul dreptății, dar legea mă silește să dau această sentință! — pierde câte o perlă din podoabă superbă pe care o reprezintă vaza instanțelor judecătorești. Increderea oarbă și neclintită pe care cetățenii trebuie s'o aibă în dreptatea instanțelor, este una din cele mai prețioase comori ale unei națiuni, una din condițiunile vitale ale muncii colective, din bazele solide ale economiei publice și ordinii de drept. Decadența națiunilor este caracterizată în tot mersul istoriei prin dispariția încrederii în instanțe. Iar cel mai puternic factor, care face ca această încredere să

dispară, este samovolnicia legiuitorului sau a puterii executive. Publicul nu ține socoteală de faptul că judecătorul trebuie să se ia după legi și că atunci, când legile sunt proaste, nici sentințele judecătorești nu pot fi înțelepte. Publicul vede numai, că instanța a judecat contrar dreptății și și pierde încrederea. În principiu, este adevărat că legiuitorul este atotputernic. Dar dacă creiază legi care contrazic dreptatea, sau dacă tolerează ca puterea executivă să comită samavolnicii jignitoare: abuzează de atotputernicia sa și pregătește revoluția.

Distrugerea autorității instanțelor devine și mai puternică și mai rapidă, când legiuitorul contribuie și în mod direct la discreditarea sentințelor judecătorești. Într-o țară din Europa, spre exemplu, o lege a declarat că sentințele judecătorești definitive *anterioare*, nu pot fi executate, dacă sunt în contrazicere cu legea *posterioară*. Ce încredere poate să aibă cetățeanul în instanțe, când vede astfel de exemple? Cum să fie respectată sentința judecătorului când însuși legiuitorul nu o respectă?

Dacă mai socotim că aproape în toate țările legile se fac numai în aparență de corpurile legiuitoare, în realitate însă de către guvern, critică parlamentară nefiind serioasă: putem constata că în astfel de cazuri este vorba de slăbirea puterii judecătorești de către puterea executivă.

Cu cât legiuitorul sau puterea executivă jignește mai mult principiile dreptului modern: proprietatea individuală, libertatea contractelor, inviolabilitatea domiciliului, libertatea industriei și comerțului; cu atât se agravează mai mult criza justiției. În țările în care constituția garantează inamovibilitatea magistraților și independența lor morală și materială, această criză va culmina într'un conflict deschis între puterea judecătorească și cea executivă. Magistrații vor pune la îndoială valabilitatea legilor care sunt în contrazicere cu principiile de drept consacrate și înlăturând dispozițiunile legii, vor judeca după conștiința lor. Acest conflict va fi aplanat sau prin încetarea independenței magistraților, sau prin reîntoarcerea legislațiunii la principiile consacrate. Acolo însă, unde lipsesc condițiunile independenței magistraților, aceasta va pierde cu vremea iubirea de dreptate și va lucra în contra firii sale cu aceeași samavolnicie ca și administrația.

În țara noastră, acest conflict s'a pregătit în epoca aceea când, mai ales prin decretele

legi, au fost introduse o mulțime de reforme care au răsturnat toate principiile de drept. Din fericire, în timpul din urmă, guvernul și legislațiunea se feresc de astfel de „reforme” așa că nu putem înregistra decât puține excepții. Dar, spre marea vătămare a dreptății, n'au fost scoase din vigoare acele dispozițiuni samavolnice, contrare ideii dreptului. Cât timp aceste norme vor fi aplicate, criza justiției poate să izbucnească, mai ales în urma faptului că la noi se aplică consecvent sistemul greșit al comisiunilor mixte, compuse din magistrați și funcționari administrativi. Aceste comisiuni, în cari funcționarii ne-independenți sunt în majoritate și în care magistrații nu lucrează pe terenul lor propriu, ci exercită drepturi discreționare, pot să contribuie la discreditarea magistraturii, în loc să garanteze legalitatea lucrărilor.

În astfel de împrejurări, interesele justiției cer ca magistrații să se reîntoarcă la isvoarele pure ale dreptății. Este de dorit ca judecătorii să nu participe la nici o lucrare care este bazată pe un drept discreționar, căci prin aceasta aplicarea exactă a normelor de drept în distribuirea dreptății este periclitată. Acela care într'o parte a activității sale nu este mărginit prin norme stricte, va fi dispus să se folosească de această libertate și acolo trebuie să fie legat de dispozițiunile concrete ale legii. Iar în acasă privință ispita e prea mare, când judecătorul aplică un cod, cu care nu s'a deprins. Un cod este literă moartă care numai prin știință și practica judecătorească dobândește viață. Un novice care nu cunoaște toate dispozițiunile codului, structura sa întreagă, legăturile sale cu alte legi și cu instituțiunile economice, va fi dispus să dea legii o interpretare care pare a fi admisibilă, dar în realitate este cu totul falsă.

Așa de exemplu, dacă el citește art. 1467 din codul civil austriac, va crede că proprietatea imobilelor se dobândește în trei ani prin uzucapiune; iar cunoscătorul codului știe foarte bine că sensul legii este cu totul altul. Art. 1437 prevede că acela care a încasat o creanță neexistentă, trebuie considerat ca posesor de bună credință dacă nu știa că debitorul a plătit din eroare. Comparând acest articol cu art. 330, novicele nostru va crede că creditorul de bună credință nu va trebui să restituie dobânzile, ci numai capitalul. Iar acela care cunoaște bine codul, îi va spune că creditorul trebuie să restituie și dobânzile în quantum locupletior factus est.

Art. 1053 dispune că proprietatea nu se

dobândește prin contractul de vîndere cumpărare numai prin tradițiune. Deci un novice ar crede că și proprietatea imobilului se dobândește prin tradițiune corporală; puțin iar constată o contradicție între art. 1053 și art. 431 care cere intabularea. Dar acela care a aprofondat codul, știe că tradițiunea din art. 1053 însemnează intabularea pentru imobile, după cum reiese din titlul art. 426 și 431 după care tradițiunea este de două feluri la mobile predarea corporală, iar la imobile intabularea.

Art. 338 prevede că posesorul de bună credință va fi tratat, după înmânarea acțiunii ca și posesorul de rea credință. Cum după art. 335 posesorul de rea credință este dator să restituie nu numai fructele dobândite, ci și fructele pe care proprietarul le-ar fi putut dobândi; judecătorul începător ar obliga pe pe posesorul de bună credință la restituirea, acestor dobânzi. Inșă jurisprudența (și știința) au arătat că această interpretare este falsă, pentru că posesorul de bună credință poate să fie de bună credință în realitate și după înmânarea acțiunii (chestiunea fiind discutată și depinzând de aprecierea judecătorului), deci nu poate fi expus alternativei să răspundă și pentru fructele nepercepute sau să abandoneze lucrul.

Art. 166 vorbește de „părinți”, iar conform art. 42 prin acest cuvânt se înțeleg toți ascendenții. Totuș, în art. 166 se înțeleg numai tatăl și mama, lucru care reiese din art. 165 și 754.

Art. 336 prevede că cheltuelile făcute de posesorul de rea credință vor fi restituite conform art. 1036, adică se vor restitui toate cheltuelile necesare. Totuș judecătorul care cunoaște bine codul, nu va condamna pe proprietar la restituirea sumei care trece de valoarea actuală a acelor cheltuieli, pentru că posesorul de bună credință nu poate cere acest excedent (art. 331), iar posesorul de rea credință nu poate avea o situație mai favorabilă.

Art. 1109 prevede numai pentru chirias că nu poate invoca dreptul de proprietate când se cere restituirea obiectului. Este evi-

dent că această dispozițiune trebuie aplicată șila art. 973 (depozitar).

Toate aceste exemple arată că codul nu poate fi aplicat fără cunoașterea jurisprudenței stabilite de decenii. Codul civil austriac a fost redactat într'un timp când naționalismul domnia în știința dreptului. Rezultatele obținute de școala istorică nu existau încă. In urma acestui fapt, codul cuprinde o mulțime de declarațiuni teoretice care concordă cu doctrina acelei epoci, dar care nici decum nu pot fi acceptate în timpul nostru. Dacă nu cunoaștem principiile teoretice pe care s'a bazat codul, îl vom aplica în mod greșit, luând drept dispozițiuni concrete și acele declarațiuni, cuprinse în sextele codului.

Dintre numeroasele declarațiuni care apar ca niste precepte juridice, vom cita art. 10. Acest articol exclude dreptul cutumiar spunând că uzul nu poate fi luat în considerație decât atunci când o lege îl invocă. Inșă, acest articol își are origina în greșita concepție a raționalismului, care credea că prin normă scrisă se poate decreta ca dreptul cutumiar să nu ia naștere. Cercetările școlii istorice au arătat că nu este așa. Dreptul cutumiar se naște în mod suveran, ca și legea. Mersul natural al evoluției dreptului nu poate fi oprit prin lege. Deci, s'a format un drept cutumiar și pe lângă codul civil austriac, iar judecătorul care, invocând art. 10, ar refuza aplicarea vre'unei norme cutumiare, ar comite o mare greșală:

Reiese din toate acestea *necesitatea unui comentariu al codului*. Cu atât mai mult, cu cât în afară de lucrarea foarte prețioasă a profesorului Negrea, n'a apărut până acum nici o operă sistematică asupra codului. (Din lucrarea dlor Victor Pop și V. Andru nu s'au tipărit decât numai câteva coale, deși această parte a lucrării a scos în relief marea erudiție a autorilor.) Chiar și literatura maghiară este foarte săracă în ceea ce privește codul austriac. In afară de un manual mediocru, a apărut numai textul codului cu adnotări.

(Urmează „Comentariul C. C. Austr.”)

Stefan Laday